

RELACION
PËR
PROJEKTLIGJIN
“PËR TREGTIMIN E PRODUKTEVE TË NDËRTIMIT”

I. QËLLIMI I PROJEKTAKTIT DHE OBJEKTIVAT QË SYNOHEN TË ARRIHEN

Projektligji “Për tregtimin e produkteve të ndërtimit” synon krijimin e një kuadri modern, të harmonizuar dhe funksional për vendosjen në treg dhe përdorimin e produkteve të ndërtimit në Republikën e Shqipërisë, në përputhje me kërkesat e Rregullores (BE) 2024/3110 dhe standardeve të Bashkimit Evropian.

Qëllimi kryesor i këtij projektligji është të garantojë që produktet e ndërtimit të vendosura në tregun shqiptar:

- të jenë të sigurta,
- të kenë performancë të vërtetuar dhe të dokumentuar,
- të jenë të gjurmueshme dhe transparente,
- të jenë të kontrolluara dhe të mbikëqyrura nga autoritete kompetente,
- të jenë të përputhshme me kërkesat teknike të BE-së,
- të mund të përdoren dhe të certifikohen sipas standardeve evropiane.

Projektligji adreson boshllëkun aktual në legjislacionin shqiptar, i cili nuk është përafruar më parë me Rregulloren (BE) 305/2011. Përmes këtij akti synohet ndërtimi i një infrastrukture ligjore dhe institucionale të qëndrueshme para anëtarësimit të Shqipërisë në BE, si dhe sigurimi i një tranzicioni të rregullt drejt zbatimit të drejtpërdrejtë të Rregullores (BE) 2024/3110 në ditën e anëtarësimit.

Projektligji synon të arrijë këto objektiva kryesore:

1. Vendosjen e një sistemi kombëtar të unifikuar për vlerësimin, verifikimin dhe deklarimin e performancës dhe konformitetit të produkteve të ndërtimit, të ndërthurur me kërkesat e BE-së dhe të përshtatur me statusin e Shqipërisë si vend para-anëtarësimit.

2. Krijimin dhe funksionalizimin e strukturave përgjegjëse, përfshirë organet e miratuara, organin shqiptar të vlerësimit teknik dhe strukturat e mbikëqyrjes së tregut.
3. Rritjen e sigurisë në punimet e ndërtimit, duke vendosur standarde të qarta teknike për produktet me ndikim në cilësinë, sigurinë dhe qëndrueshmërinë e veprave ndërtimore.
4. Mbrojtjen e konkurrueshmërisë së prodhuesve shqiptarë, duke u garantuar atyre kushte të barabarta me operatorët e BE-së dhe periudha tranzitore të arsyeshme për përshtatje.
5. Ndërtimin gradual të kapaciteteve institucionale dhe teknike, përfshirë sistemet elektronike të informacionit, në përputhje me transformimin digjital të parashikuar nga CPR 2024.
6. Sigurimin e një kuadri të qartë tranzitor, i cili lejon bashkëjetesën e instrumenteve të trashëguara nga CPR 305/2011 me kërkesat e reja të CPR 2024 deri më 9 janar 2040, duke reflektuar dispozitat e vetë rregullores së BE-së.
7. Përgatitjen e autoriteteve shqiptare për zbatimin e drejtpërdrejtë të CPR 2024 në ditën e anëtarësimit, duke shmangur konfliktet normative, boshllëqet administrative dhe pasigurinë e operatorëve ekonomikë.

Në thelb, projektligji synon të garantojë që tregu shqiptar i produkteve të ndërtimit të jetë i përgatitur për momentin e anëtarësimit në Bashkimin Evropian dhe për zbatimin e drejtpërdrejtë të CPR 2024, duke mbrojtur konsumatorët, industrinë e ndërtimit dhe prodhuesit vendas, si dhe duke siguruar një nivel të lartë sigurie, cilësie dhe transparence në të gjithë zinxhirin e furnizimit.

II. VLERËSIMI I PROJEKTAKTIT NË RAPORT ME PROGRAMIN POLITIK TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE, ME PROGRAMIN ANALITIK TË AKTEVE DHE DOKUMENTE TË TJERA POLITIKE

Përafrimi i legjislacionit shqiptar për produktet e ndërtimit me EU acquis buron si detyrim i përgjithshëm nga nenet 70 dhe 75 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asocimit (MSA).

Neni 70 i MSA përcakton se:

“Palët njohin rëndësinë e përafrimit të legjislacionit ekzistues shqiptar me atë të Komunitetit dhe zbatimin e tij me efektivitet. Shqipëria do të përpiqet të sigurojë që ligjet e saj ekzistuese dhe legjislacioni i ardhshëm të shkojë gradualisht drejt përputhjes me acquis të Komunitetit dhe të zbatohet si duhet.”

Ndërsa neni 75/1 parashikon se:

“Shqipëria merr masat e nevojshme për të siguruar gradualisht përputhshmërinë me rregulloret teknike të Komunitetit dhe procedurat evropiane të standardizimit, metrologjisë, akreditimit dhe vlerësimit të përputhshmërisë.”

Në prill 2025, Shqipëria hapi zyrtarisht negociatat për grup kapitujt 2 – Tregu i Brendshëm, ku kapitulli 1, “Lëvizja e lirë e mallrave”, përbën një nga kapitujt me të rëndësishëm.

Parimi bazë i tij është eliminimi i barrierave të panevojshme tregtare ndërmjet Shteteve Anëtare, i cili mbështetet në një sërë direktivash e rregulloresh që harmonizojnë kërkesat për vendosjen e tyre në treg dhe nga nenet 34, 35 dhe 36 të Traktatit për Funksonimin e Bashkimit Evropian (TFBE). Në këtë kontekst, përafrimi i rregullores së re (BE) 2024/3110 për produktet e ndërtimit përfaqëson një hap të rëndësishëm drejt avancimit të piketave të ndërmjetme dhe mbyllëse të këtij grup-kapitulli.

Projektligji “Për tregtimin e produkteve të ndërtimit” është përfshirë në Planin Kombëtar për Integrimin Evropian (PKIE) 2024–2026¹, si iniciativë e parashikuar për t’u hartuar dhe miratuar gjatë vitit 2025, konkretisht në tremujorin e dytë (Q2 2025), në kuadër të angazhimeve të Shqipërisë për krijimin e një kuadri ligjor të përafruar me acquis të BE-së në fushën e produkteve të ndërtimit.

Ky objektiv është gjithashtu në linjë me Strategjinë Ndërsektoriale për Mbrojtjen e Konsumatorëve dhe Mbikëqyrjen e Tregut 2024–2030², e cila njeh produktet e

¹ Miratuar me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 16, datë 11.1.2024 Për Miratimin e Planit Kombëtar për Integrimin Evropian 2024–2026

² Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 326, datë 29.5.2024 “Për miratimin e Strategjisë Ndërsektoriale për Mbrojtjen e Konsumatorëve dhe Mbikëqyrjen e Tregut 2024–2030

ndërtimit si një nga sektorët me prioritet të lartë për harmonizim. Dokumenti strategjik konfirmon se:

*“Me qëllim arritjen e një shkalle më të lartë të transpozimit, mbështetur në rekomandimet e dhëna në Raportin e Progresit për Shqipërinë, nevojitet vijimi i punës për përafrimin e acquis në fusha të tilla si pajisjet e gazit, pajisjet dhe sistemet mbrojtëse që përdoren në ambiente potencialisht shpërthyes, mjetet motorike, praktikat e mira laboratorike, prekursorët e drogave, instalimet teleferike për transportin e personave, **produktet e ndërtimit**, etj.”*

Përgatitja e këtij projektligji është parashikuar gjithashtu edhe në programin e përgjithshëm analitik të projekt akteve të që do të paraqiten për shqyrtim në Këshillin e ministrave gjatë vitit 2025³, si një nga iniciativat kryesore të vitit për garantimin e përputhshmërisë me standardet dhe kërkesat teknike të BE-së.

Fillimisht, dokumentet strategjike referoheshin përafrimit të Rregullores (BE) 305/2011 (CPR).

Megjithatë, kjo rregullore është shfuqizuar nga Rregullorja e re (BE) 2024/3110, e miratuar më 27 nëntor 2024.

Për këtë arsye, dhe në konsultim me institucionet përgjegjëse për integrimin evropian, u dakortësua që të përgatitet një projektligj i ri që përafrohet drejtpërdrejt me rregulloren e re, duke reflektuar ndryshimet substanciale të saj dhe duke shmangur hartimin e një ligji të përkohshëm që do të kërkonte zëvendësim të menjëhershëm pas anëtarësimit në BE.

Projektligji “Për tregtimin e produkteve të ndërtimit” përfaqëson përmbushjen e këtij detyrimi dhe është instrumenti kryesor ligjor për përafrimin me Rregulloren (BE) 2024/3110, me fokus garantimin e sigurisë, transparencës, gjurmueshmërisë dhe funksionimit të tregut të produkteve të ndërtimit në përputhje me standardet e Bashkimit Evropian.

III. ARGUMENTIMI I PROJEKTAKTIT LIDHUR ME PËRPARËSITË, PROBLEMATIKAT, EFEKTET E PRITSHME

³ Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 818, datë 26.12.2024 Për miratimin e programit të përgjithshëm analitik të projekt akteve që do të paraqiten për shqyrtim në Këshillin e Ministrave gjatë vitit 2025

Projektligji “Për tregtimin e produkteve të ndërtimit” është hartuar si një përgjigje e domosdoshme ndaj situatës së krijuar nga boshllëqet ligjore dhe institucionale në Shqipëri. Analiza e situatës aktuale dhe e alternativave të mundshme e bën të qartë se ky projektligj është i vetmi opsion i qëndrueshëm për përafrimin e EU acquis për produktet e ndërtimit.

3.1 Problematikat kryesore që justifikojnë nevojën për projektligjin

Legjislacioni aktual (ligji 9290/2004⁴) nuk ka përafruar as rregulloren 305/2011/EU (CPR 2011) - akti kryesor evropian për produktet e ndërtimit prej me shumë së një dekade - dhe as direktivën e mëparshme 89/106/EEC. Si rezultat, mungesa për një periudhë të gjatë e një baze rregullatore të harmonizuar, ka krijuar probleme sistematike që kane sjelle mungesa lidhur me:

- familjarizimin me njohuritë dhe kërkesat e detyrueshme të EU acquis nga të gjithë aktoret
- procedurat dhe zbatimin e detyrueshëm të sistemeve të vlerësimit dhe verifikimit të qëndrueshmërisë së performancës (AVCP)
- disponueshmërinë nga ana e operatoreve ekonomike të dokumentacionit sipas EU acquis, përfshirë dokumentacionin teknik, deklaratës së performancës, udhëzimet e përdorimit, etj
- detyrime të qarta për operatorët ekonomikë,
- organe të miratuara – palëve të treta për verifikimin dhe vlerësimin e sistemeve AVCP, me përjashtim të një numri laboratorësh testues lidhur me testimin për disa karakteristika thelbësore të performancës
- mbikëqyrjen eficiente dhe efektive të tregut,
- dokumentacionin e strukturuar teknik sipas standardeve të BE-së.

Si rrjedhojë, tregu funksionon mbi bazën e praktikave të fragmentuara, të pa unifikuara, dhe shpesh në konflikt me standardet e BE-së. Kjo situatë krijon pasiguri ligjore dhe teknike si për autoritetet shtetërore ashtu edhe për operatorët ekonomikë.

⁴ Ligji nr. 9290, datë 31.3.2004, “Për produktet e ndërtimit”, i ndryshuar

Në mungesë të reformës, pas anëtarësimit në BE, industria vendase e prodhimit të produkteve të ndërtimit do të ishte në rrezik të lartë të humbjes së konkurrencës dhe daljes nga tregu.

3.2 Sfidat specifike të përafrimit me Rregulloren (BE) 2024/3110 - periudha tranzitore deri më 9 janar 2040

Rregullorja e re CPR 2024/3110/EU (CPR 2024) për produktet e ndërtimit, e miratuar në 27 nëntor të vitit 2024, sjell një reformë të thellë të kuadrit rregullator për produktet e ndërtimit në BE, duke përfshirë:

- kërkesa të reja për performancën, sigurinë dhe aspektet mjedisore të produkteve;
- sisteme të reja vlerësimi dhe verifikimi (AVS) që zëvendësojnë sistemet AVCP të CPR 2011;
- kalimin nga “deklarata e performancës” në “deklaratën e performancës dhe konformitetit”;
- por njëkohësisht ruan në fuqi një pjesë të konsiderueshme të rregullave dhe kërkesave të CPR 2011 deri në vitin 2040.

Për të siguruar tranzicion të kontrolluar, BE ka parashikuar që një pjesë e konsiderueshme e dispozitave dhe anekseve të CPR 2011 të vazhdojnë të zbatohen deri më 9 janar 2040.

Shqipëria nuk ka të transpozuar CPR 2011, kështu që **duhet të ndërtojë një mënyrë teknike për bashkëjetesën e dy regjimeve**, pa shkaktuar vakume ligjore.

Projektligji e zgjidh këtë me:

- formulimin në atë mënyrë që është esenca e dispozitave të CPR 2011 që parashikohen të zbatohen deri në 9 janar 2040 si edhe
- shtimin e **dy shtojcave plotësuese** (AVCP dhe DoP sipas CPR 2011),
- garantimin e vazhdimësisë normative pas anëtarësimit.

3.3 Sfidat lidhur me markimin CE dhe trupat e notifikuar

Markimi CE sipas parashikimeve të CPR 2024 përbën një nga sfidat me komplekse në procesin e përafrimit. Kjo vjen pasi markimi CE është i lidhur ngushtësisht me përfshirjen e trupave të notifikuara (*notified bodies*) në procesin e vlerësimit dhe verifikimit të performancës.

Konteksti shqiptar para anëtarësimit është i tillë që:

- Shqipëria nuk mund të ketë trupa të notifikuar të miratuar nga BE para anëtarësimit, përveç rasteve kur këta trupa evropiane hapin degë të tyre në Shqipëri, në përputhje me ligjin nr. 10489/2011;
- nuk është e mundur të parashikohet në ligj detyrimi për praninë e trupave të notifikuar në Republikën e Shqipërisë – ato janë nën diskrecionin e planit të tyre të biznesit;
- prodhuesit shqiptarë nuk kanë kapacitetet e nevojshme teknike dhe financiare për të përballuar detyrimin e menjëhershëm për markimin CE para anëtarësimit, çka do të sillte rrezik serioz për mbijetesën e tyre.

Për këtë arsye, projektligji:

- parashikon markimin CE si të detyrueshëm vetëm pas anëtarësimit,
- krijon konceptin e organeve të miratuara kombëtare, të cilat:
 - zëvendësojnë organizmat e notifikuar (*notified bodies*) në periudhën para-anëtarësimit,
 - përgatiten për t'u bërë "*notified bodies*" pas anëtarësimit,
- kontribuon në përgatitjen e tregut për kalimin gradual drejt markimit CE
- njeh ekuivalencën e akteve zbatuese dhe të deleguara, raportet e trupave të notifikuar dhe
- nuk krijon asnjë pengesë për produktet e prodhuara në BE në përputhje me specifikimet teknike të harmonizuara, shoqëruara me DoPK dhe me markim CE

Për të shmangur mungesën e organeve të miratuara, projekt ligji parashikon që Instituti i Ndërtimit vepron si organ i miratuar (për 2 vite), duke i dhënë kohën e nevojshme organeve të tjera shqiptare për tu akredituar dhe miratuar.

3.4 Rreziku i krijimit të një sistemi kombëtar të pasaportave digjitale

CPR 2024 parashikon një sistem digjital të administruar nga Komisioni Evropian.

Ky sistem evropian:

- nuk është krijuar ende,
- nuk ka dale akoma akti zbatues për krijimin e tij,
- nuk ka arsye të kopjohet në nivel kombëtar.

Megjithatë, neni 81 CPR 2024 i jep mundësi vendeve të treta të marrin akses.

Për këtë qëllim, projektligji i propozuar:

- krijon bazën ligjore për një marrëveshje të tillë, nëpërmjet përfshirjes së dispozitave të nevojshme;
- shmang ndërtimin e një sistemi paralel të panevojshëm.

3.5 Analiza e tre opsioneve të mundshme dhe zgjedhja e objektivit optimal

Opsioni 1 – status quo (mosndryshimi i ligjit aktual)

I përjashtuar për tu konsideruar, sepse:

- Shqipëria nuk ka bazë ligjore të harmonizuar me BE-në,
- rritet rreziku për treg të pasigurt dhe produkte jo të certifikuara,
- prodhuesit vendas janë aktualisht të papërgatitur për kërkesat teknike dhe procedurale të tregut evropian, duke i ekspozuar ata ndaj një rreziku real të humbjes së aftësisë konkurruese dhe mbylljes së aktivitetit.

Opsioni 2 – Hartimi i një ligji të përkohshëm vetëm mbi bazën e CPR 2024, i cili shfuqizohet pas anëtarësimit

Ky opsion konsideronte ndërtimin e një ligji minimalist tranzitor që:

- krijon strukturat institucionale,
- përgatit tregun minimalisht,
- shfuqizohet në ditën e anëtarësimit,
- pasohet nga një ligj i ri pas hyrjes në BE.

Pse u konsiderua i papërshtatshëm?

- krijon pasiguri juridike (2 ligje të ndryshme brenda pak viteve),
- dyfishon ngarkesën institucionale për përgatitjen e një ligji të ri pas anëtarësimit

Avantazhi i vetëm:

✓ siguron vazhdimësi institucionale para anëtarësimit.

Por është **opsion inferior**.

Opsioni 3 – Hartimi i një ligji të vetëm të integruar (opsioni i zgjedhur)

Ky opsion:

- mbulon periudhën para-anëtarësimit,
- mbulon periudhën pas anëtarësimit,
- reflekton periudhën tranzitore deri më 2040,
- shmang nevojën për një ligj të ri pas anëtarësimit,
- parashikon shfuqizimin automatik të dispozitave në ditën e anëtarësimit,
- përfshin tabelën e korrelacionit për zbatimin e dënimeve administrative,
- krijon instrumente për bashkëjetesën e dy regjimeve (CPR 2011 + CPR 2024),
- rregullon regjimin e markimit CE- në mënyrë të sigurt dhe jo diskriminuese
- përgatit tregun për të shkuar gradualisht në regjimin e markimit CE

Pavarësisht kompleksitetit të hartimit të projekt ligjit sipas këtij opsioni, ky është opsioni i vetëm që:

- garanton siguri juridike,
- siguron vazhdimësi institucionale,
- mbron industrinë shqiptare,
- shmang hartimin e ligji të ri pas anëtarësimit.

3.6 Përfitimet juridike, teknike, ekonomike dhe administrative

(a) Efektet pozitive juridike

- krijon një kuadër të harmonizuar me EU acquis,
- garanton zbatueshmëri para dhe pas anëtarësimit,
- shmang vakumet pas shfuqizimit të dispozitave,
- rrit sigurinë juridike për operatorët ekonomikë.

(b) Efektet teknike

- standardizon procedurat sipas AVCP/AVS,
- rrit cilësinë e produkteve të ndërtimit,
- nxit ngritjen e kapaciteteve testuese dhe certifikuese,
- përgatit organet e miratuara për t'u bërë “*notified bodies*” pas anëtarësimit.

(c) Efektet ekonomike

- ul rrezikun e falimentimit të prodhuesve shqiptarë,
- rrit aftësinë konkurruese të prodhuesve shqiptarë duke i përgatitur gradualisht për prodhimin e produkteve në përputhshmëri me kërkesat e EU acquis,
- ofron kushte të barabarta për operatorët vendas dhe importuesit,
- siguron tranzicion të butë drejt tregut të përbashkët.

(d) Efektet administrative

- krijon kuadrin e duhur institucional sipas CPR 2024,
- përmirëson mbikëqyrjen efektive të tregut,
- krijon piketat për koordinimin ndërinstitucional në nivel kombëtar dhe atë evropian pas anëtarësimit.

3.7 Konkluzion

Projektligji materializon zgjidhjen më të mirë të mundshme në kushtet e:

- mungesës së përafrimit me rregulloren e kaluar CPR 2011,
- nevojës për një ligj që mbulon dy periudha,
- detyrimeve në kuadër të hapjes së negociatave,
- rrezikut të falimentimit të industrisë,
- sfidave të markimit CE dhe mungesës së organizmave evropiane të notifikuar (*notified bodies*),
- sigurimit të bashkëjetesës së dy regjimeve deri më janar 2040.

IV. VLERËSIMI I LIGJSHMËRISË, KUSHTETUTSHMËRISË DHE HARMONIZIMI ME LEGJISLACIONIN NË FUQI VENDAS E NDËRKOMBËTAR

Projektligji është hartuar në mbështetje të neneve 81 pika 1 dhe nenit 100 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

Projektligji “Për tregtimin e produkteve të ndërtimit” është hartuar në përputhje me detyrimet që rrjedhin nga Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit (MSA). Ai përbën një

ndërhyrje të nevojshme në rendin juridik shqiptar, për të siguruar përafrimin gradual dhe efektiv me EU *acquis* për produktet e ndërtimit.

Projektligji është përgatitur në përputhje me parimet e përgjithshme të ligjit horizontal 10489/2011, ligjin për inspektimet në Republikën e Shqipërisë si dhe Kodin e Procedurave Administrative.

V. VLERËSIMI I SHKALLËS SË PËRAFRIMIT ME *ACQUIS COMMUNAUTAIRE*

Projektligji “Për tregtimin e produkteve të ndërtimit” realizon një përafrim të pjesshëm me EU *acquis* për vendosjen dhe bërjen e disponueshme në treg të produkteve të ndërtimit, në përputhje me metodologjinë zyrtare të përafrimit të legjislacionit. Klasifikimi si “përafrim i pjesshëm” buron kryesisht nga fakti se Rregullorja (BE) 2024/3110 (CPR 2024) është një akt drejtpërdrejt i zbatueshëm në shtetet anëtare dhe, si e tillë, nuk mund të transpozohet fjalë për fjalë në legjislacionin e një vendi që nuk është ende pjesë e Bashkimit Evropian.

Megjithatë, nga pikëpamja funksionale, projektligji krijon një bazë pothuajse të plotë për zbatimin e CPR 2024 në momentin e anëtarësimit të Shqipërisë në BE, pasi vendos të gjithë elementët institucionalë, teknikë, procedurale dhe dixhitalë të domosdoshëm për funksionimin e të njëjtit regjim rregullator..

Tabela e përputhshmërisë e hartuar në kuadër të këtij projektligji tregon se harmonizimi është realizuar në një shkallë shumë të lartë me dispozitat e CPR 2024, veçanërisht në lidhje me përkufizimet dhe termat teknikë; detyrimet e operatorëve ekonomikë; kërkesat bazë për punimet e ndërtimit dhe qëndrueshmërinë mjedisore; shitjet në distancë; rregullat dhe kushtet për vendosjen e markimit CE; përjashtimet nga deklarata e performancës dhe konformitetit; detyrimet për deklaratën e performancës/konformitetit (DoPK); organizimin e bashkëpunimit institucional; krijimin e Pikës së Kontaktit dhe Pikës së Vetme Ndërlidhëse; kompetencat e strukturës së mbikëqyrjes së tregut; informacionin, udhëzimet e përdorimit dhe të sigurisë së produktit; kriteret dhe metodat e vlerësimit.

Projektligji ofron gjithashtu një adoptim të përshtatur për fazën para-anëtarësimit të disa instrumenteve që në BE burojnë nga akte zbatuese ose të deleguara të Komisionit, si: adoptimi i dokumenteve të vlerësimit evropian si dokumente të

vlerësimit shqiptar; përafrimi i kërkesave teknike për organizmat e notifikuar përmes konceptit të organeve të miratuara; riprodhimi i formatit dhe përmbajtjes së deklaratës së performancës dhe konformitetit (DoPK), me referencë ndaj organeve të miratuara; përshtatja e sistemeve AVCP/AVS për një regjim të zbatueshëm në Shqipëri deri në anëtarësim.

Megjithëse projektligji arrin një shkallë të lartë harmonizimi, përafrimi konsiderohet formalisht i pjesshëm, pasi disa dispozita të CPR 2024 nuk mund të transpozohen në fazën para-anëtarësimit, për faktin se kërkojnë statusin e shtetit anëtar ose ndërveprim të drejtpërdrejtë me strukturat e BE-së, përfshirë: zhvillimin dhe miratimin e specifikimeve teknike të harmonizuara nën drejtimin e Komisionit Evropian; procedurat e njoftimit (notifikimit) të organizmave të notifikuar nga shtetet anëtare; mekanizmat e njoftimit të moskonformitetit ndërmjet shteteve anëtare dhe Komisionit; krijimin dhe administrimin e pasaportës digjitale të produktit, identifikuesit unik dhe platformës qendrore evropiane; aksesin në sistemin e pasaportave digjitale, që kërkon njohje të ndërsjellë të certifikatave të trupave të notifikuar; bashkëpunimin kolegjal brenda sistemit të mbikëqyrjes së tregut të BE-së; financimet e parashikuara vetëm për shtetet anëtare.

Për të siguruar një qasje të balancuar dhe të zbatueshme, projektligji përfshin dispozita që mundësojnë:

- njohjen dhe ekuivalentimin e akteve zbatuese dhe delegeuse të Komisionit;
- përdorimin ligjor të produkteve me markimin CE në tregun shqiptar;
- harmonizimin e plotë të kërkesave që lidhen me organet e miratuara, duke riprodhuar standardet që zbatohen për trupat e notifikuar në BE.

Një element thelbësor i këtij përafrimi është aftësia e projektligjit për të bashkëjetuar dy regjimet që do të jenë të vlefshme deri më 9 janar 2040, sipas CPR 2024:

ai i CPR 2011 dhe ai i CPR 2024.

Në mungesë të një përafrimi të mëparshëm të CPR 2011 në legjislacionin shqiptar, projektligji e zgjidh këtë boshllëk duke:

- përfshirë Shtojcën XI (deklarata e performancës sipas modelit të CPR 2011);
- përfshirë Shtojcën XII (sistemet AVCP sipas CPR 2011);

- parashikuar dispozita kalimtare të qarta për periudhën 2025–2040;
- mënjeluar konfliktet ndërmjet dy regjimeve evropiane dhe zbatimit të tyre në Shqipëri.

Në këtë mënyrë, projektligji arrin harmonizim të thelluar, duke reflektuar jo vetëm tekstin normativ të CPR 2024, por edhe filozofinë, strukturën, mekanizmat dhe arkitekturën institucionale të tij, aq sa është teknikisht e mundur në një vend para anëtarësimit.

Edhe pse metodologjikisht konsiderohet përafrim i pjesshëm, projektligji:

- riprodhon strukturën institucionale të BE-së;
- pasqyron plotësisht parimet, procedurat dhe mekanizmat e CPR 2024;
- krijon mekanizma të zbatueshëm para anëtarësimit;
- siguron implementim të menjëhershëm dhe të plotë të rregullores ditën e anëtarësimit.

Në këtë kuptim, projektligji përfaqëson një nivel harmonizimi që, në aspekt funksional dhe institucional, barazohet me një përafrim të plotë.

VI. PËRMBLEDHJE SHPJEGUESE E PËRMBAJTJES SË PROJEKTAKTIT (NEN PËR NEN)

Kreu I – Dispozita të Përgjithshme (pjesa pas përkufizimeve)

Kreu I i ligjit vendos bazën konceptuale dhe normative për të gjithë aktin, duke përcaktuar qëllimin, objektin, fushën e veprimit dhe elementet kryesore përkufizuese që përdoren më tej në pjesët e tjera të ligjit. Dispozitat fillestare synojnë të sigurojnë funksionimin e rregullt të tregut të produkteve të ndërtimit, duke orientuar legjislacionin drejt objektivave të digjitalizimit, qëndrueshmërisë dhe tranzicionit drejt ekonomisë së gjelbër. Në këtë kuadër, ligji synon të mundësojë qarkullimin e produkteve të sigurta dhe të qëndrueshme, të garantuara në aspektin e sigurisë, performancës dhe ndikimit mjedisor, gjatë gjithë ciklit të tyre jetësor.

Nëpërmjet dispozitave të **nenit 2**, ligji përcakton rregullat për vendosjen dhe bërjen e disponueshme në treg të produkteve të ndërtimit, duke përfshirë edhe produktet e përdorura, pjesët kyçe të tyre dhe materialet që prodhuesi i përkufizon si pjesë të

domosdoshme për funksionimin e produktit. Rregullimi shtrihet edhe te kërkesat mjedisore, funksionale dhe të sigurisë, si dhe te detyrimet e operatorëve ekonomikë dhe subjekteve të tjera që ofrojnë shërbime të lidhura me prodhimin, vënien në treg ose shpërndarjen e produkteve të mbuluara nga ligji. Paralelisht, parashikohen strukturat administrative përgjegjëse për zbatimin dhe detyrimin e zbatimit të këtyre rregullave. Ligji përjashton disa fusha të rregulluara me legjislacion të posaçëm, siç janë ashensorët dhe materialet që kanë kontakt me ujin e pijshëm.

Neni 3 përmbledh përkufizimet, të cilat janë kryesore për interpretimin dhe zbatimin e ligjit. Ato janë pjesërisht të njëjta me ato të përcaktuara në rregulloren CPR 2024, duke siguruar harmonizim me kornizën evropiane, por janë zgjeruar dhe përshtatur për realitetin institucional të Shqipërisë si vend jo-anëtar i Bashkimit Evropian. Në këtë kuadër janë shtuar edhe përkufizime të posaçme kombëtare, si “dokument i vlerësimit shqiptar” dhe “vlerësim teknik shqiptar”, të cilat krijojnë bazën ligjore për lëshimin dhe përdorimin e dokumenteve teknike kombëtare në kushtet e fazës para-anëtarësimit të Shqipërisë si një pasqyrim i CPR 2024. Këto instrumente sigurojnë që prodhuesit dhe operatorët ekonomikë të kenë mekanizma ekuivalentë për vlerësimin e performancës dhe përputhshmërisë në tregun vendas, duke ruajtur koherencën me synimet e përgjithshme të harmonizimit.

Neni 4 i projekt ligjit krijon bazën ligjore që pas anëtarësimit, Shqipëria të përfaqësohet nga një ekspert kombëtar në Grupin e Ekspertëve të Komisionit Evropian për kuadrin ligjor të produkteve të ndërtimit.

Blloku i **neneve 5, 6, 7 dhe 8** është thelbësor, sepse është mënyra se si Shqipëria “përkthen” në realitetin e vet nenet 5, 6, 7 dhe 8 të CPR 2024 mbi specifikimet teknike të harmonizuara dhe prezumimin e konformitetit – në kushtet kur ende nuk është shtet anëtar i BE-së dhe nuk i referohet dot akteve zbatuese të Komisionit Evropian.

Në këtë mënyrë, **neni 5** parashikon që standardet e harmonizuara të BE-së të adoptohen si standarde të harmonizuara shqiptare, nëpërmjet organizmit kombëtar të standardizimit dhe miratimit me VKM. Vendosja e një afati (një vit pas miratimit) dhe mundësia e zbatimit vullnetar ndërkohë, i jep industrisë kohë të përshtatet, duke ruajtur parimin e afërsisë me sistemin evropian pa e tronditur tregun.

Neni 6 hyn si një rast përjashtimor, në mungesë të standardeve të plota të harmonizuara për një familje apo kategori produktesh. Në këtë rast, Këshilli i Ministrave (Komisioni në CPR 2024) mund të miratojë vetë karakteristikat thelbësore dhe metodat e vlerësimit të tyre. Ky është një mekanizëm tipik “për vend jo anëtar” që nuk ka qasje automatike në të gjitha instrumentet e CPR-së, por nuk mund të lejojë boshllëqe rregullatore në treg.

Neni 7 bëhet ura lidhëse ndërmjet:

- “kërkesave të produktit” të parashikuara sipas përshkrimeve të përgjithshme në Shtojcën III (të vlefshme për gjithë produktet) dhe kërkesave të produktit të detajuara teknike (që vlejnë për familje të caktuara produktesh) që përcaktohen nëpërmjet akteve nënligjore (VKM),
- dhe standardeve të harmonizuara shqiptare (ose specifikimeve të miratuara sipas nenit 6).

Këtu formalizohet **prezumimi i konformitetit**: nëse produkti respekton standardin e harmonizuar shqiptar, ai prezumohet si në përputhje me kërkesat e ligjit. Kjo është mënyra praktike se si zbatohet filozofia e nenit 7 të CPR 2024 në një vend kandidat: ne nuk mund të referohemi direkt te lista e hEN-ve të publikuara nga Komisioni, por krijojmë ekuivalentin kombëtar përmes standardeve të harmonizuara shqiptare (që janë një kopje e atyre evropiane) si edhe VKM-ve.

Neni 8 parashikon përdorimin e “**specifikimeve të përbashkëta**” (*common specifications*) si një mjet alternativ, kur mungon standardi i harmonizuar shqiptar vullnetar. Edhe kjo është një zgjidhje tipike për vendet para-anëtarësimi që harmonizohen me strukturën e CPR-së, por duhet të garantojnë ndërkohë një nivel të mjaftueshëm sigurie dhe parashikueshmërie për tregun e brendshëm.

Në tërësi, nenet 5–8 tregojnë qartë qasjen e ligjit:

në vend që të pretendojmë transpozim formal të CPR 2024, ndërtojmë një arkitekturë kombëtare standardesh dhe specifikimesh që imiton funksionin e neneve të CPR-së, por e bën të zbatueshme në realitetin juridik të një vendi jo anëtar. Kjo arkitekturë pastaj, pas anëtarësimit, lidhet natyrshëm me sistemin e standardeve të harmonizuara evropiane dhe listat zyrtare të Komisionit.

Neni 9 plotëson logjikën e mësipërme duke u fokusuar te komunikimi i saktë dhe i plotë i informacionit për produktin, udhëzimet dhe siguria:

- garanton që produktet e mbuluara nga specifikimet teknike të harmonizuara të kenë gjithmonë informacion të strukturuar për produktin, udhëzime përdorimi dhe sinjalizime sigurie, në përputhje me Shtojcën IV;
- lidh punën e organizmit kombëtar të standardizimit me udhëzimet evropiane, në mënyrë që format dhe përmbajtja e informacionit të jenë të krahasueshme me tregun e BE-së;
- u jep autoriteteve kombëtare mjetin që, nëse standardizimi nuk funksionon mirë, Këshilli i Ministrave të vendosë rregulla më të qarta dhe të detyrueshme për informacionin.

Neni 10 vë në jetë pjesën tjetër të nenit 5 të CPR 2024: **sistemet AVCP**. Ai përcakton që vlerësimi dhe verifikimi i performancës bëhet sipas sistemeve të parashikuara në Shtojcën IX, të cilat pasqyrojnë logjikën e AVCP të CPR 2024 (nga sistemet më të lehta te Sistemi 1+ më i rreptë).

Në kushtet e një vendi jo anëtar, ky nen është kritik – për sa kohe nuk mund të kemi ende “*notified bodies*” kombëtare, mund të ndërtojmë një sistem kombëtar vlerësimi dhe verifikimi që funksionon sipas të njëjtës filozofi, që pastaj do të lidhet me procedurat e njoftimit evropian në ditën e anëtarësimit.

Neni 11 e përmbyll këtë bllok duke përkthyer në realitet kombëtar konceptin e “zonës së harmonizuar” të tregut, duke përcaktuar se ligji dhe specifikimet teknike të harmonizuara shqiptare krijojnë një **zonë të harmonizuar**, ku produktet që i përmbushin kërkesat nuk mund të pengohen të qarkullojnë lirisht në tregun shqiptar. Gjithashtu në këtë nen parashikohet në mënyrë eksplicite ndalimi i kërkesave të dyfishta për informacion, regjistrim, vlerësim apo markime të tjera, përveç CE, duke u afruar me filozofinë e tregut të brendshëm të BE-së. Pika 4 e këtij neni parashikon krijimin e një ndërfaqe/rubrikë në faqen zyrtare të ministrisë të produkteve të ndërtimit dhe lidhjen e tij me Portën Digjitale të Vetme të BE-së, duke parapërgatitur integrimin dixhital që pritet pas anëtarësimit.

Edhe këtu logjika është e njëjtë: edhe pse Shqipëria ende nuk është pjesë e tregut të brendshëm të BE-së, ligji ndërton që tani një regjim “tregu të brendshëm” brenda

kufijve kombëtarë, me qëllim minimizimin e efekteve negative të tranzicionit në momentin e anëtarësimit.

Kreu II Procedura, Deklarata dhe Markimet (nenet 13-19), vendos rregullat bazë që garantojnë që produktet e ndërtimit të vendosura në treg të jenë të vlerësuara, të verifikuara, të dokumentuara dhe të markuara në mënyrë të unifikuar dhe transparente. Ky Kre përbën një lidhëse ndërmjet kërkesave teknike dhe detyrimeve të operatorëve ekonomikë, duke përcaktuar procedurat e vlerësimit të performancës, mënyrën e hartimit të deklaratës së performancës dhe të konformitetit, si dhe përdorimin e markimit CE.

Neni 13 përcakton detyrimin e prodhuesit për të hartuar deklaratën e performancës dhe konformitetit kur një produkt mbulohet nga një specifikim teknik i harmonizuar shqiptar, i miratuar ose i adoptuar sipas dispozitave të ligjit. Për produktet që nuk mbulohen nga specifikime të harmonizuara, prodhuesi ka mundësinë të mbështetet në dokumentin e vlerësimit shqiptar ose në vlerësimin teknik shqiptar. Me hartimin e deklaratës, prodhuesi merr përgjegjësi të plotë ligjore për saktësinë e të dhënave dhe për përputhshmërinë e produktit me çdo kërkesë të zbatueshme. Në mungesë të deklaratës, produkti nuk lejohet të bëhet i disponueshëm në treg. Edhe në këtë rast është ndjekur e njëjta qasje përafrimi e filozofisë në kushtet e një vendi jo anëtar, në lidhje me referimet në dokumentet evropiane.

Neni 14 parashikon rastet përjashtuese kur prodhuesi nuk është i detyruar të hartojë deklaratën e performancës dhe konformitetit, kryesisht për produkte të prodhuara me porosi të veçantë në procese jo-seri ose për qëllime restaurimi brenda trashëgimisë kulturore të mbrojtur. Përjashtimet lidhen me rrethana të kufizuara dhe kërkojnë që produkti të instalohet në një punim ndërtimi konkret nën përgjegjësinë e profesionistëve të autorizuar.

Neni 15 përcakton përmbajtjen e deklaratës së performancës dhe të konformitetit, e cila hartohet sipas modelit të Shtojcës V. Deklarata duhet të mbulojë performancën e produktit në lidhje me të gjitha karakteristikat thelbësore baze/horizontale të produkteve të ndërtimit të listuara në Shtojcën II, përfshirë qëndrueshmërinë mjedisore gjatë ciklit jetësor dhe parametrat funksionalë. Ajo duhet të përfshijë edhe informacionet e lidhura me kërkesat e produkteve të detajuara me akt nënligjor, si

dhe të integrohet me sistemin e pasaportës digjitale të produktit, sipas dispozitave të ligjit. Deklarata nuk mund të shoqërohet me markime të tjera përveç markimit CE.

Neni 16 rregullon mënyrën e vënies në dispozicion të deklaratës së performancës dhe të konformitetit. Deklarata ofrohet elektronikisht për çdo produkt, ose si pjesë e pasaportës digjitale kur kjo është e aplikueshme. Ligji lejon publikimin e deklaratës në një faqe interneti, për sa kohë sigurohet akses falas dhe me format të pandryshueshëm. Në këtë rast, duhet të sigurohet lidhja e qartë midis produktit dhe deklaratës përmes identifikuesit unik. Informacioni duhet të jetë në gjuhën shqipe dhe në format të lexueshëm nga njeriu dhe makina. Organizmi kombëtar i standardizimit ka detyrimin të adoptojë udhëzimet evropiane për ndërveprueshmërinë e formateve elektronike.

Neni 17 parashikon përdorimin e markimit CE, duke e trajtuar atë sipas parimeve të legjislacionit evropian. Këto dispozita nuk vendosin detyrim për prodhuesit vendas, sipas parashikimit në dispozitat kalimtare të projekt ligjit. Përfshirja e tyre është e domosdoshme për produktet e importuara nga Bashkimi Evropian, në mënyrë që markimi CE të mos merret automatikisht si provë e mjaftueshme e përputhshmërisë, por të mund të verifikohet nga Strukturat e Mbikëqyrjes së Tregut. Këto rregulla u japin autoriteteve shqiptare bazën ligjore për të kontrolluar nëse markimi CE është vendosur në mënyrë të ligjshme (*“lawfully affixed”*), nëse është i mbështetur nga deklarata përkatëse dhe nëse produkti realisht përmbush kërkesat e tij thelbësore të performancës dhe kërkesat e produktit. Në këtë mënyrë, neni siguron që produktet e importuara me CE të mos trajtohen si të “mirëqena”, por të jenë subjekt i verifikimit të plotë të SMT-së, duke mbrojtur sigurinë dhe interesin publik në tregun vendas nga produkte me markim CE të falsifikuar. Për këtë qëllim në nenin 18 parashikohet që markimi CE shoqërohet ndër të tjera, nga numri i identifikimit të organizmit evropian të notifikuar (që do të thotë jo me organ të miratuar shqiptar).

Neni 18 detajon rregullat teknike për vendosjen e markimit CE. Markimi duhet të jetë i dukshëm, i lexueshëm dhe i paheqshëm, ose të vendoset në etiketë, ambalazh ose dokumente shoqëruese kur nuk është e mundur vendosja në produkt. Markimi CE shoqërohet me të dhëna identifikuese, përfshirë vitin, adresën e prodhuesit ose përfaqësuesit të autorizuar, identifikuesin e produktit, kodin e deklaratës dhe, kur zbatohet, kodin e organizmit të notifikuar. Informacioni mund të jepet edhe përmes

mbajtësve elektronikë të të dhënave, të sinkronizuar me pasaportën digjitale të produktit. Markimi duhet të vendoset para vendosjes së produktit në treg.

Neni 19 trajton markimet e tjera dhe pretendimet për performancën. Markime ose etiketa shtesë mund të vendosen vetëm nëse nuk krijojnë konflikt me metodologjitë e vlerësimit të përcaktuara në specifikimet teknike të harmonizuara dhe nuk cenojnë dukshmërinë apo kuptimin e markimit CE. Pretendimet për performancën e produktit në lidhje me një karakteristike të mbuluara nga specifikimet teknike të harmonizuara duhet të përputhet me metodën e vlerësimit për atë karakteristikë të veçantë, siç përcaktohet në specifikimet teknike të harmonizuara. Informacion shtesë mund të jepet vetëm nëse mbështetet në deklaratën ekzistuese, me përjashtim të rasteve kur ligji lejon përjashtim nga deklarimi.

Kreu III - Detyrimet dhe të Drejtat e Operatoreve Ekonomikë (Nenet 20–30), përcakton rregullat horizontale për të gjitha kategoritë e operatorëve ekonomikë të përfshirë në zinxhirin e prodhimit dhe tregtimit të produkteve të ndërtimit, duke rregulluar detyrimet dhe të drejtat e prodhuesve, përfaqësuesve të autorizuar, importuesve, shpërndarësve, ofruesve të shërbimeve të përmbushjes dhe atyre të tregjeve *online*. Dispozitat e këtij kreu zbatohen vetëm për produktet që mbulohen nga një specifikim teknik i harmonizuar shqiptar ose mbi bazën e një vlerësimi teknik shqiptar, ose mbajnë markimin CE sipas parashikimeve përkatëse ligjore, duke u fokusuar kështu te produktet për të cilat kërkohet vlerësim formal i përputhshmërisë.

Neni 20 vendos detyrimet e përgjithshme për të gjithë operatorët ekonomikë. Ata duhet të sigurojnë përputhshmërinë e vazhdueshme me ligjin, të bashkëpunojnë me strukturat e mbikëqyrjes së tregut, të raportojnë progresin e masave korrigjuese kur u kërkohet dhe të garantojnë gjurmueshmërinë përgjatë zinxhirit të furnizimit, duke identifikuar furnitorët dhe klientët, si dhe të dhënat e tyre të kontaktit. Operatorët duhet të ruajnë dokumentacionin dhe informacionin përkatës për një periudhë 10-vjeçare, të regjistrohen në sistemin kombëtar përkatës dhe të vendosin kanale komunikimi me përdoruesit për raportimin e aksidenteve dhe çështjeve të sigurisë. Në rast rreziku për shëndetin, sigurinë apo mjedisin, ata kanë detyrimin të informojnë menjëherë SMT dhe autoritetet kompetente dhe mbajnë përgjegjësi për shkeljet në përputhje me rregullat e përgjithshme mbi përgjegjësinë kontraktore dhe jashtë kontraktore.

Nenet 21 dhe 22 trajtojnë në mënyrë të veçantë prodhuesit, në aspektin e të drejtave dhe detyrimeve. Ligji u njeh atyre të drejtën t'u kërkojnë furnitorëve dhe ofruesve të shërbimeve çdo informacion, dokument teknik apo përlllogaritje të nevojshme për të përmbushur detyrimet ligjore, përfshirë dhe në rastet kur përfshihen organe të miratuara ose kur produktet janë të përdorura apo të riprodhuara. Paralelisht, prodhuesi ka detyrimin të përcaktojë tipin e produktit, të vlerësojë performancën mbi karakteristikat thelbësore të detyrueshme dhe ato shtesë që deklaron vetë, si dhe të sigurojë përputhshmërinë me kërkesat e akteve nënligjore për produktet specifike. Ky regjim shtrihet edhe te produktet e prodhuara me printim 3D, ku prodhuesi duhet të garantojë cilësinë e grupit të të dhënave 3D, materialeve dhe teknologjisë së përdorur. Pas vlerësimit sipas sistemeve të përcaktuara në Shtojcën IX, prodhuesi harton deklaratën e performancës dhe konformitetit, vendos markimin CE, siguron dokumentacionin teknik të plotë dhe zbatimin e procedurave të kontrollit të prodhimit. Ai duhet të reagojë ndaj ndryshimeve në projektim, materiale apo specifikime teknike, të kryejë rivlerësime kur është e nevojshme, të testojë mostra, të mbajë regjistra të ankesave dhe produkteve jo në përputhje, si dhe të informojë operatorët e tjerë për masat korrigjuese. Parashikohen detyrime të detajuara për gjurmueshmërinë, identifikimin unik të produkteve, etiketimin “Vetëm për përdorim profesional” kur është rasti, sigurimin e udhëzimeve dhe informacionit të sigurisë në gjuhën shqipe, vendosjen në dispozicion të pasaportës digjitale të produktit, si dhe garantimin e pjesëve të këmbimit për kategori të caktuara produktesh për një periudhë të zgjatur. Ligji jep bazën për kërkesa të posaçme për etiketimin e qëndrueshmërisë mjedisore me akte nënligjore dhe parashikon detyrimin e prodhuesit për të marrë masa të shpejta korrigjuese, përfshirë tërheqjen dhe kthimin nga tregu, dhe për të njoftuar SMT dhe palët e tjera të përfshira brenda afateve të përcaktuara, veçanërisht kur ekziston një rrezik serioz.

Neni 23 përcakton rolin e përfaqësuesit të autorizuar në territorin shqiptar, i cili vepron mbi bazën e një mandati të shkruar. Përfaqësuesi i autorizuar nuk harton dokumentacionin teknik, por mban dhe vë në dispozicion deklaratën e performancës dhe konformitetit dhe dokumentacionin, siguron informacionin e kërkuar nga SMT, informon autoritetet dhe prodhuesin në rast mospërputhjeje apo rreziku, bashkëpunon në masat korrigjuese dhe verifikon në dokumentacion përmbushjen e kërkesave bazë, përfshirë CE, deklaratën dhe informacionin që duhet të shoqërojë

produktin. Në rast mospërputhjeje, ai duhet t'i kërkojë prodhuesit të ndërmarrë masat përkatëse.

Nenet 24 dhe 25 vendosin detyrimet specifike të importuesve dhe shpërndarësve. Importuesit duhet të sigurohen që në treg vendosen vetëm produkte në përputhje me ligjin, të kontrollojnë ekzistencën dhe besueshmërinë e deklaratës së performancës dhe konformitetit, markimin CE, dokumentacionin teknik dhe etiketimin, si dhe të verifikojnë që produkti shoqërohet me informacionin e nevojshëm në gjuhën shqipe dhe, kur është rasti, në gjuhë të tjera. Ata janë përgjegjës për kushtet e magazinimit dhe transportit, për mos vendosjen në treg të produkteve të dyshuara si jo-konforme, për hetimin dhe regjistrimin e ankesave, për masat korrigjuese dhe njoftimin e SMT dhe ministrisë kur produkti paraqet rrezik.

Shpërndarësit, nga ana tjetër, duhet të veprojnë me kujdesin e duhur, të kryejnë verifikimet minimale përpara se ta bëjnë një produkt të disponueshëm në treg, të sigurojnë që informacioni dhe dokumentacioni i detyrueshëm është i pranishëm dhe i kuptueshëm, të mos tregtojnë produkte të dyshuara si jo-konforme, të ruajnë kushtet e përshtatshme të magazinimit dhe transportit dhe të ndërmarrin, kur është e nevojshme, masa tërheqjeje, kthimi dhe njoftimi të autoriteteve. Në rastet kur importuesi apo shpërndarësi i drejtohet përdoruesit final, ai duhet të përmbushë detyrimet e përcaktuara për shpërndarësit.

Neni 26 përcakton rastet kur importuesit dhe shpërndarësit trajtohen si prodhues dhe u nënshtrohen detyrimeve të plota të nenit 22, për shembull kur vendosin produktin në treg nën emrin e tyre tregtar, e modifikojnë produktin në mënyrë që ndikon në përputhshmëri, ndryshojnë përdorimin e deklaruar ose deklarojnë karakteristika të ndryshme nga ato të prodhuesit, apo marrin vetë rolin e prodhuesit. E njëjta logjikë zbatohet për produkte të përdorura dhe të riprodhuara në kushtet e përcaktuara nga ligji. Përfshihen nga trajtimi si prodhues rastet kur operatori ekonomik kryen vetëm përkthimin e informacionit ose ripaketimin, me kusht që këto veprime të mos ndikojnë në gjendjen origjinale të produktit dhe të ruajnë saktësinë e informacionit. Edhe në këto raste, operatori duhet të njoftojë prodhuesin dhe të sigurojë që ripaketimi bëhet pa cenuar përputhshmërinë dhe sigurinë.

Neni 27 vendos detyrimet e ofruesve të shërbimeve të përmbushjes (logjistikë, magazinim, paketim, dërgesë). Ata duhet të sigurojnë që markimi CE, etiketimi,

deklarata e performancës dhe konformitetit, informacioni i sigurisë të shoqërojnë produktin, kushtet e magazinimit dhe dërgimit të mos cenojnë përputhshmërinë e produktit dhe të mbështesin në mënyrë aktive masat e tërheqjes dhe kthimit të produkteve nga tregu. Kur dyshojnë për mos-përputhshmëri apo rrezik, ofruesit e shërbimeve të përmbushjes nuk duhet të mbështesin bërjen e disponueshme të produktit në treg dhe kanë detyrimin të informojnë prodhuesin, SMT dhe, sipas rastit, ministrinë.

Neni 28 rregullon detyrimet e ofruesve të shërbimeve të tregjeve online. Ata duhet të projektojnë ndërfaqen digjitale në mënyrë që t'u mundësojnë operatorëve ekonomikë përmbushjen e detyrimeve të informacionit para-kontraktual dhe të sigurisë, të krijojnë një pikë të vetme kontakti me autoritetet, të përgjigjen në mënyrë të përshtatshme ndaj njoftimeve për aksidente dhe incidente, të bashkëpunojnë në zbatimin e masave të mbikëqyrjes së tregut dhe të informojnë autoritetet për veprimet e ndërmarra mbi produktet në mos-përputhshmëri. SMT ka të drejtë të urdhërojë heqjen e përmbajtjes së paligjshme, çaktivizimin e aksesit apo vendosjen e paralajmërimeve të qarta për përdoruesit fundorë, në përputhje me legjislacionin për shërbimet digjitale, dhe ofruesi i tregut online duhet të ketë mekanizma për marrjen dhe zbatimin e këtyre urdhrave. Këto rregulla zbatohen edhe për operatorët që shesin online pa ndërmjetësimin e një tregu klasik online.

Neni 29 sqaron se produktet e ofruara online ose me mjete të tjera të shitjes në distancë konsiderohen të bëra të disponueshme në tregun shqiptar kur oferta synon klientë në territorin e Shqipërisë, duke përdorur, ndër të tjera, monedhën, domain-in ose zonat e dërgesës si tregues. Në këto raste, oferta duhet të shfaqë në mënyrë të dukshme markimin CE, informacionin e përcaktuar në lidhje me etiketimin, si dhe lidhjen me pasaportën digjitale të produktit, kur kjo kërkohet. Gjithashtu, çdo person që ofron shërbim ndërmjetësimi për vendosjen e produkteve në treg është i detyruar të respektojë detyrimet e parashikuara për operatorët ekonomikë sa i takon informacionit dhe sigurisë.

Së fundi, **neni 30** autorizon Këshillin e Ministrave që, kur është e nevojshme, të miratojë akte nënligjore për mënyrën e zbatimit të detyrimeve dhe të drejtave të operatorëve ekonomikë, me synim zbatimin e unifikuar të këtij kuadri dhe shmangien e praktikave të ndryshme që mund të fragmentojnë tregun. Në këtë mënyrë, kreu siguron një sistem koherent, të gjurmueshëm dhe të zbatueshëm

detyrimesh dhe të drejtash përgjatë gjithë zinxhirit të furnizimit me produkte ndërtimi

Kreu IV - Dokumente të Vlerësimit Shqiptar (**nenet 31–36**), vendos një mekanizëm kombëtar fleksibël për vlerësimin e produkteve të ndërtimit që nuk mbulohen nga specifikimet teknike të harmonizuara shqiptare, përmes Dokumenteve të Vlerësimit Shqiptar (DVSH) dhe Vlerësimeve Teknike Shqiptare. Ky mekanizëm synon të mbushë boshllëqet rregullatore për produkte inovative, produkte të përdorura ose zgjidhje të veçanta që nuk përfshihen ende në standarde apo akte nënligjore, duke siguruar që edhe këto produkte t'i nënshtrohen një procedure të qartë, të parashikueshme dhe të kontrollueshme vlerësimi.

Neni 31 përcakton rastet kur mund të hartohen DVSH: vetëm kur produkti nuk mbulohet nga:

- një standard i harmonizuar shqiptar i bërë i detyrueshëm,
- një akt nënligjor sipas nenit 7, ose
- kur pritet një standard i ri brenda një afati të shkurtër, ku atëherë DVSH nuk është e justifikuar.

Parashikohet qartë se produkti mund të trajtohet si jo i mbuluar nga specifikimet ekzistuese edhe kur përdorimi i deklaruar bie jashtë fushës së standardit, kur materiali ndryshon ndjeshëm, ose kur metodat ekzistuese të vlerësimit nuk janë teknikisht të përshtatshme. DVSH hartohen nga Organizmi i Emëruar Shqiptar për Vlerësimin Teknik (OESHVT), me kërkesë të prodhuesve ose me nismë të ministrisë, duke u mbështetur në kërkesat bazë për punimet e ndërtimit dhe në karakteristikat mjedisore të paracaktuara të Shtojcës II. Ato janë të vetme për një produkt/karakteristikë të caktuar dhe nuk lejohen dokumente paralele për të njëjtin objekt.

Për këtë mekanizëm, ligji ndërton një procedurë të strukturuar në Shtojcën VI, e pasqyruar në **nenin 32**. OESHVT detyrohet të veprojë në mënyrë transparente ndaj prodhuesve dhe palëve të interesuara, duke respektuar njëkohësisht konfidencialitetin dhe sekretin tregtar, të vendosë afate të detyrueshme për të shmangur vonesat, të përfshijë mjaftueshëm palët e interesuara dhe ministrinë, si dhe të garantojë që kostot të jenë të arsyeshme për prodhuesit. Parashikohet që OESHVT

të shmangë krijimin e panevojshëm të dokumenteve të reja, duke i dhënë përparësi zgjerimit të fushës së DVSH-ve ekzistuese kur është teknikisht e mundur.

Neni 33 rregullon mënyrën se si OESHVT duhet të reagojë kur merr një kërkesë për Vlerësim Teknik Shqiptar: të informojë aplikantin nëse një DVSH ekziston, nuk mund të përdoret, apo duhet të fillojë hartimi i një DVSH të re, si dhe të informojë ministrinë për kërkesën dhe sistemin e vlerësimit që synon të aplikojë.

Neni 34 lidhet me publikimin dhe vlefshmërinë e DVSH-ve. Referencat e dokumenteve të vlerësimit shqiptar miratohen nga Këshilli i Ministrave dhe publikohen në Fletoren Zyrtare; vetëm pas këtij publikimi ato mund të përdoren si bazë për një Vlerësim Teknik Shqiptar, për një periudhë deri në 10 vjet, me mundësi rinovimi. Nëse ndërkohë miratohet një specifikim teknik i harmonizuar shqiptar që mbulon të njëjtin produkt dhe të njëjtin përdorim të synuar, DVSH nuk mund të përdoret më dhe referenca e saj shfuqizohet.

Neni 35 përcakton përmbajtjen minimale të DVSH: përshkrimin e produktit ose kategorisë së produkteve dhe qëllimin e përdorimit; listën e karakteristikave thelbësore dhe mjedisore të rëndësishme; metodat dhe kriteret e vlerësimit; detajet teknike për zbatimin e sistemeve të vlerësimit dhe verifikimit; udhëzimet për informacionin e produktit dhe udhëzimet e përdorimit; si dhe rregullat për formatet e lexueshme nga njeriu dhe makina për deklarimin e performancës dhe konformitetit. Kur është e mundur, DVSH mbështetet në karakteristika, metoda dhe kriteret tashmë të vendosura në specifikimet teknike të harmonizuara ose në DVSH të tjera, duke siguruar koherencë dhe shmangur fragmentimin teknik.

Zgjidhja e DVSH dhe Vlerësimit Teknik Shqiptar përfaqëson një përshtatje të qëllimshme të dispozitave përkatëse të CPR 2024, ku në nivelin e BE-së përdoren dokumentet e vlerësimit evropian (EAD) dhe vlerësimet teknike evropiane (ETA). Si vend jo-anëtar, Shqipëria nuk është pjesë e mekanizmit institucional të EAD/ETA dhe nuk mund të mbështetet drejtpërdrejt në të. Për këtë arsye, ligji krijon një mekanizëm kombëtar të ngjashëm në funksion, të ndërtuar mbi të njëjtat parime teknike dhe procedurale, por të administruar nga OESHVT dhe i miratuar nga Këshilli i Ministrave. Kjo qasje siguron që edhe në mungesë të mbulimit nga standardet e harmonizuara shqiptare, prodhuesit të kenë një rrugë të qartë dhe të parashikueshme për të vlerësuar dhe deklaruar performancën e produkteve të tyre,

pa lënë boshllëqe rregullatore dhe duke ruajtur koherencën me metodologjinë e CPR. Njëkohësisht, kufizimi në kohë dhe shfuqizimi automatik i DVSH-ve kur miratohen specifikime të harmonizuara siguron që sistemi kombëtar të mbetet i përkohshëm dhe komplementar, jo paralel apo konkurrues me kornizën evropiane.

Neni 36 përmbyll kreun duke rregulluar vetë Vlerësimin Teknik Shqiptar. Ky vlerësim lëshohet nga OESHVT, me kërkesë të prodhuesit, vetëm mbi bazën e një DVSH, referenca e së cilës është publikuar në Fletoren Zyrtare. Ai përmban performancën që do të deklarohet për karakteristikat thelbësore të dakordësuara, të paraqitura në nivele, klasa ose përshkrime, si dhe detajet teknike të nevojshme për zbatimin e sistemit të vlerësimit dhe verifikimit. Vlerësimi Teknik Shqiptar përfshin detyrimisht edhe vlerësimin e karakteristikave mjedisore thelbësore të përcaktuara në nenin 15. Format i Vlerësimit Teknik Shqiptar mund të unifikohet me akt nënligjor të Këshillit të Ministrave. Vlefshmëria e vlerësimit lidhet ngushtë me DVSH përkatës dhe zgjat deri pesë vjet pas mbarimit ose tërheqjes së referencës së DVSH, duke siguruar një periudhë tranzitore për prodhuesit, por pa lejuar përdorimin e këtyre instrumenteve kur DVSH nuk është më i përdorshëm sipas ligjit. Në këtë mënyrë sigurohet që ky mekanizëm kombëtar të jetë i qëndrueshëm, i kontrolluar në kohë dhe i plotësisht i integrueshëm me evolucionin e mëvonshëm të specifikimeve teknike të harmonizuara.

Kreu V krijon sistemin kombëtar për organet që kryejnë vlerësimet teknike në kuadër të këtij ligji. Duke qenë se Shqipëria nuk është ende pjesë e sistemit të organeve të notifikimit dhe vlerësimit sipas CPR 2024, ligji vendos një mekanizëm të pavarur, por të ndërtuar mbi të njëjtat parime të kompetencës, transparencës dhe mbikëqyrjes që kërkon korniza evropiane. Ky mekanizëm siguron që vlerësimet dhe verifikimet e produkteve të ndërtimit të jenë të besueshme, të unifikuara dhe të mbikëqyrura nga autoriteti publik, në mënyrë që rezultatet e këtyre vlerësimeve të jenë të përdorshme për qëllime kombëtare deri në ditën e anëtarësimit.

Neni 37 përcakton Ministrinë si autoritet të vetëm emërues, përgjegjës për vlerësimin, emërimin dhe menaxhimin e OESHVT-ve. Roli i ministrisë është i ndarë nga funksioni i vlerësimit teknik për të garantuar pavarësinë institucionale, por i unifikuar me rolin e autoritetit njoftues/notifikues, duke reflektuar modelin e CPR-së. Ministria nuk mund të emërojë veten si OESHVT dhe ndaj saj zbatohen të gjitha kërkesat e ligjit për autoritetet njoftuese.

Neni 38 rregullon procedurat e emërimit, monitorimit dhe vlerësimit të OESHVT-ve. Ministria mund të emërojë një ose më shumë OESHVT për familjet e produkteve të përcaktuara në Shtojcën VII, por edhe për produkte të reja ose inovative që nuk janë ende të përfshira në listë. OESHVT e emëruara pajisen me një numër unik identifikimi dhe publikohen në faqen zyrtare të Ministrisë. Ministria siguron mbikëqyrje të vazhdueshme të kompetencës së tyre, përfshirë degët dhe nënkontraktorët. OESHVT-të kanë detyrimin të raportojnë çdo ndryshim që prek kompetencën ose përputhshmërinë e tyre brenda një afati të shkurtër dhe të vënë në dispozicion çdo informacion të kërkuar nga Ministria. Në rast të mospërputhshmërisë, ministria mund të kufizojë, pezullojë ose tërheqë emërimin, sidomos kur masat korrigjuese nuk zbatohen.

Neni 39 vendos kërkesat themelore për OESHVT-të. Ato duhet të jenë teknikisht kompetente dhe të pajisura për të kryer vlerësimet brenda familjeve të produkteve për të cilat janë emëruar. Staf i vendimmarrës dhe të paktën gjysma e stafit teknik duhet të jenë të punësuar sipas legjislacionit shqiptar, për të garantuar stabilitet dhe përgjegjshmëri institucionale. OESHVT-të duhet të përmbushin kërkesat e Shtojcës VIII dhe të gjitha kërkesat përkatëse të neneve 43 dhe 44 që lidhen me paanshmërinë, konfliktin e interesit, kompetencën teknike dhe mbajtjen e sekretit profesional. Ato duhet të publikojnë strukturën e tyre organizative dhe emrat e anëtarëve të organeve vendimmarrëse.

Zgjidhja e bërë në këtë Kre përputhet me CPR-në, duke krijuar një strukturë kombëtare ekuivalente me trupat e vlerësimit teknik evropiane, por duke marrë parasysh se Shqipëria nuk mund të jetë pjesë formale e mekanizmit të notifikimit të BE-së deri në momentin e anëtarësimit.

Sistemi i ngritur siguron që vlerësimet teknike shqiptare të kryhen në mënyrë të kontrolluar, të paanshme dhe sipas kërkesave profesionale të krahasueshme me ato të BE-së, duke garantuar cilësi rregullatore dhe mbrojtje nga praktikatat e pasakta të vlerësimit në treg.

Kreu VI - Autoriteti Miratues dhe Organet e Miratuara (Nenet 40–54), krijon kornizën institucionale dhe procedurale për organet e miratuara që kryejnë detyra të palës së tretë në vlerësimin dhe verifikimin e produkteve të ndërtimit. Ky kapitull përafron strukturën shqiptare me modelin e trupave të njoftuar sipas CPR, por e

përshtat atë në kushtet e një vendi jo-anëtar, ku Ministria mban rolin qendror si autoritet miratues dhe njoftues, ndërsa organizmi kombëtar i akreditimit siguron vërtetimin/verifikimin e kompetencës teknike së këtyre organeve.

Neni 40 parashikon që Ministria të njoftojë Komisionin dhe shtetet anëtare për organet që autorizohen të kryejnë detyra të palës së tretë, si vlerësimin e performancës, vlerësimin e konformitetit dhe verifikimin e llogaritjeve të qëndrueshmërisë mjedisore. Po ashtu, Ministria njofton edhe procedurat që zbaton për vlerësimin, njoftimin dhe monitorimin e këtyre organeve, si dhe çdo ndryshim në to. Kjo dispozitë fillon të zbatohet pas anëtarësimit, sipas parashikimeve në nenin 92 të ligjit.

Neni 41 përcakton Ministrinë si autoritet njoftues dhe njëkohësisht si autoritet të vetëm miratues për organet e vlerësimit të konformitetit. Ajo përgjigjet për vlerësimin, miratimin dhe monitorimin e organeve të miratuara, duke u siguruar që ato përmbushin kërkesat e neneve 43 dhe 45. Vlerësimi dhe monitorimi i statusit të akreditimit bëhet nga organizmi kombëtar i akreditimit, ndërsa Ministria mban përgjegjësi të plotë për detyrat e kryera nga këto organe, duke parashikuar si instrument pjesëmarrjen e një përfaqësuesi të ministrisë të caktuar si vëzhgues në vizitat vlerësuese të kryera nga grupi vlerësues i organizmit kombëtar të akreditimit. Gjithashtu, në këtë nen parashikohet detyrimi i raportimeve periodike nga organet e miratuara. Në këtë mënyrë ministria siguron një mënyrë monitorimi edhe për OM edhe për organizmin kombëtar të akreditimit. Pika 1 e këtij neni lidhur me funksionin njoftues të ministrisë parashikohet të zbatohet pas anëtarësimit, sipas parashikimeve në nenin 92.

Neni 42 vendos rregullat e paanshmërisë, integritetit dhe konfliktit të interesit për Ministrin dhe strukturat administrative që merren me proceset e vlerësimit, miratimit dhe monitorimit. Personat e përfshirë duhet të veprojnë në përputhje me ligjin për konfliktin e interesave dhe Kodin e Procedurave Administrative, të nënshkruajnë deklarata paanshmërie dhe konfidencialiteti, dhe në rast konflikti të provuar të interesit, parashikohet anulimi i procedurës dhe rishqyrtim i vlerësimit, duke eliminuar shkakun e cenimit të paanshmërisë. Për më tepër, parashikohet që personat në shkellje të paanshmërisë përballen me masa disiplinore, sipas legjislacionit në fuqi. Ministri delegon vlerësimin teknik të dokumentacionit të struktura përgjegjëse për legjislacionin e produkteve të ndërtimit, e cila përgatit raportin e vlerësimit për

vendimmarrje. Në të njëjtën kohë, ndalohet ofrimi i shërbimeve konkurruese të ngjashme me ato të organeve të miratuara dhe kërkohet që vlerësimi të bëhet vetëm mbi trupën konkrete që aplikon, jo mbi kapacitetet e kompanive mëmë ose shoqërive të lidhura.

Neni 43 përcakton kriteret e pavarësisë, paanshmërisë dhe kompetencës që një organ vlerësimi të konformitetit duhet të plotësojë për t'u miratuar, përfshirë ndalimin e çdo konflikti interesi me prodhuesit apo aktorët e tjerë të tregut. Ky nen parashikon kërkesa për personel të kualifikuar, procedura të dokumentuara, burime të mjaftueshme teknike dhe administrative, siguracion përgjegjësie dhe rregulla strikte për sekretin profesional, për të garantuar vlerësim të besueshëm dhe të pavarur.

Neni 44 vendos parimin e prezumimit të konformitetit të një OM, kur ai demonstroi përputhshmëri me standardet e harmonizuara shqiptare ose specifikimet e përbashkëta të aplikueshme. Kjo krijon një lidhje të drejtpërdrejtë midis akreditimit teknik dhe miratimit ligjor, duke e thjeshtuar vlerësimin.

Neni 45 rregullon degët dhe nënkontraktorët e organeve të miratuara. OM mbetet përgjegjës në mënyrë të plotë për detyrat e nënkontraktuara, pasi ai duhet të sigurojë që nënkontraktorët dhe degët plotësojnë të njëjtat kërkesa të nenit 43, të monitorojë kompetencën e tyre dhe të ketë dokumentacion të aksesueshëm për Ministrinë. Nënkontraktimi ose kryerja e veprimtarive nga degët lejohet vetëm me miratimin e klientit.

Neni 46 lejon përdorimin e pajisjeve jashtë laboratorit të OM në raste të justifikuara teknikisht, ekonomikisht ose nga pikëpamja logjistike, duke mundësuar kryerjen e testeve në impiantin e prodhuesit ose në laboratorë të jashtëm. Edhe në këto raste, OM duhet të jetë specifikisht i autorizuar për të punuar jashtë laboratorit, të verifikojë kalibrimin, gjurmueshmërinë e matjeve dhe cilësinë e rezultateve të testimit, dhe mban përgjegjësi të plotë për saktësinë dhe besueshmërinë e testeve.

Neni 47 përcakton procedurën e aplikimit për miratim. Organi që synon të miratohet i drejtohet Ministrit me një aplikim të plotë, ku përfshihet regjistrimi në QKB, struktura organizative, baza ligjore e veprimtarisë, përshkrimi i aktiviteteve, prova për kompetencën dhe kapacitetin teknik, polica e sigurimit profesional, proceset e vlerësimit dhe verifikimit për të cilat kërkohet miratimi, si dhe certifikata e akreditimit (ose raporti i vlerësimit nga organi kombëtar i akreditimit për rastet në

pritse të certifikatës). Kostot e sigurimit të dokumentacionit janë në ngarkim të aplikantit.

Neni 48 përshkruan procedurën e miratimit. Ministri mund të miratojë vetëm organet e akredituara që plotësojnë nenet 43 dhe 47, duke u mbështetur në vlerësimin e strukturës përgjegjëse dhe, kur është e nevojshme, në vizita në vend ose marrje provash shtesë. Vendimi parashikohet të merret brenda 30 ditëve pune nga dorëzimi i aplikimit, me miratim ose refuzim të arsyetuar, ndërsa në rast mos marrjeje vendimi zbatohen rregullat e Kodit të Procedurave Administrative. Për degët e organizmave evropiane të njoftuar, zbatohen kriteret e ligjit horizontal për tregtimin dhe mbikëqyrjen e produkteve jo-ushqimore. Siç parashikohet në dispozitat kalimtare, ky nen pjesërisht do shërbejë si procedurë njoftimi, ku pikat jo relevante parashikohen të shfuqizohen, sipas nenit 91.

Neni 49 përcakton përmbajtjen minimale të vendimit të miratimit, përfshirë bazën ligjore, objektin e punës, periudhën e vlefshmërisë, numrin e identifikimit dhe personin e autorizuar për nënshkrim të dokumenteve. Miratimi lidhet në kohë me vlefshmërinë e certifikatës së akreditimit dhe mund të rinovohet me konfirmimin e të dhënave përkatëse. Ky nen parashikon që referencat dhe çdo anulim të publikohen në faqen zyrtare të Ministrisë.

Neni 50 parashikon caktimin e një numri identifikimi unik për çdo organ të miratuar dhe publikimin e listës së organeve të miratuara në faqen zyrtare të Ministrisë, së bashku me numrat e identifikimit dhe aktivitetet përkatëse. Lista përditësohet rregullisht.

Neni 51 trajton ndryshimet në miratim në rastet kur ministria konstaton mospërputhje me kërkesat e nenit 43 ose mos përmbushje të detyrimeve. Në këto raste, Ministri mund të kufizojë, pezullojë ose tërheqë miratimin.

Neni 52 rregullon hetimin e kompetencës së organeve të miratuara. Në rast dyshimi ose informacionesh për mungesë kompetence apo mosrespektim të detyrimeve, Ministria fillon hetimin, duke trajtuar me konfidencialitet informacionin e ndjeshëm. Nëse konstatohen shkelje, merren masat e nevojshme, përfshirë tërheqjen e miratimit.

Neni 53 përcakton detyrimet operationale të organeve të miratuara. Ato kryejnë vlerësimet dhe verifikimet e parashikuara në Shtojcën IX: vlerësimin e performancës dhe konformitetit të produkteve, verifikimin e qëndrueshmërisë së performancës, verifikimin e llogaritjeve të qëndrueshmërisë mjedisore dhe konformitetin e prodhuesit me detyrimet ligjore. Aktivitetet duhet të kryhen në mënyrë transparente, proporcionale dhe pa ngarkesa të panevojshme për operatorët ekonomikë, duke marrë parasysh madhësinë e ndërmarrjes, teknologjinë, natyrën e prodhimit dhe rolin e produktit në përmbushjen e kërkesave themelore për punimet e ndërtimit. Parashikohen detyrime të qarta për refuzimin e certifikimit kur nuk sigurohet qëndrueshmëria e performancës, pezullimin ose tërheqjen e certifikatave kur konstatohet mospërputhje gjatë monitorimit, dhe përdorimin e kriterëve të paracaktuara për marrë vendime.

Neni 54 sanksionon detyrimet e organeve të miratuara për informim, përfshirë ndër të tjera, njoftimin e Ministrisë për çdo refuzim, kufizim, pezullim apo tërheqje certifikatash dhe raportesh, për çdo rrethanë që prek fushën ose kushtet e miratimit dhe për çdo kërkesë nga autoritete të tjera për informacion mbi aktivitetet e vlerësimit. Ky nen parashikon dhe detyrime të tjera lidhur me shkëmbime informacioni ndërmjet OM.

Në këtë mënyrë, Kreu VI siguron që sistemi i OM-ve në Shqipëri të jetë i ndërtuar sipas logjikës së trupave të notifikuar në CPR-së, por i përkthyer në një arkitekturë kombëtare ku Ministria, Drejtoria e Akreditimit dhe vetë organet e miratuara kanë role dhe detyrime të qarta, të kontrollueshme dhe të harmonizueshme në të ardhmen me sistemin evropian

Kreu VII vendos një sërë procedurash të thjeshtuara që ulin barrën administrative për prodhuesit, pa cenuar kontrollueshmërinë ligjore dhe teknike të produkteve. Këto dispozita reflektojnë strukturën e CPR 2024.

Neni 55 lejon prodhuesin, në raste të përcaktuara, të mos kryejë testimin ose llogaritjen sipas tipit, por t'i zëvendësojë ato me dokumentacion teknik që mbështetet në teste ekzistuese të sistemit, komponentëve ose një prodhuesi tjetër (me autorizim). Kur sistemi kërkon përfshirjen e OM, organi verifikon vetëm korrektësinë e zëvendësimit, jo performancën e vetë produktit.

Neni 56 u jep mikro-ndërmarrjeve mundësinë të zëvendësojnë testimin sipas tipit për sistemin 3 me të dhëna të barasvlershme në dokumentacionin teknik. OM certifikojnë vetëm përputhshmërinë e procedurës së thjeshtuar.

Neni 57 u jep prodhuesve të produkteve të bëra me porosi një alternativë ndaj përjashtimit, ku ata mund të mbështeten te një seksion teknik që demonstroi përputhshmërinë me kërkesat, me të dhëna të barasvlershme. OM, kur kërkohet, certifikojnë vetëm zbatimin korrekt të procedurës.

Neni 58 lejon njohjen e vlerësimeve dhe verifikimeve të kryera nga një organ tjetër i miratuar, për të shmangur testimet e dyfishta.

Në raport me CPR-në, Kreu VII ndjek të njëjtën filozofi: lejon procedura të thjeshtuara atje ku risku është më i ulët, ku ekziston tashmë një bazë e fortë testimi, ose ku kemi mikro-ndërmarrje dhe produkte të veçanta me porosi. Zgjidhjet e marra në ligjin shqiptar ruajnë strukturën dhe kushtet themelore të CPR për “shared test results”, “simplified procedures” dhe “mutual recognition between notified bodies”, por i kthejnë ato në një skemë krejtësisht të operueshme në nivel kombëtar, duke përdorur OM shqiptare dhe DVSH/Vlerësimet Teknike Shqiptare si referencë. Kjo bën të mundur lehtësimin real të barrës për operatorët, pa cenuar kontrollueshmërinë dhe përgjegjshmërinë teknike të sistemit.

KREU VIII vendos bazën e sistemit shqiptar të mbikëqyrjes së tregut për produktet e ndërtimit, duke u përpjekur për të arritur një përputhje sa më të lartë me CPR 2024, por duke bërë disa përshtatje të domosdoshme që lidhen me statusin e Shqipërisë si vend jo-anëtar i BE-së. Në CPR 2024, komunikimi operativ dhe shkëmbimi i detyrueshëm i informacionit zhvillohet drejtpërdrejt ndërmjet autoriteteve të shteteve anëtare dhe Komisionit përmes Safety Gate/RAPEX dhe ICSMS. Këto dispozita nuk mund të transpozohen plotësisht në të njëjtën formë, pasi Shqipëria nuk ka qasje institucionale në këto mekanizma.

Neni 59 krijon një mekanizëm të qartë për ankesat publike, nëpërmjet Sistemit të Komunikimit dhe Shkëmbimit të Informacionit të administruar nga ministria përgjegjëse për tregtinë. Ky formulim bazohet në ndryshimet e fundit ligjore të ligjit 10489/2011 për përafrimin e rregullores evropiane të mbikëqyrjes së tregut. Në këtë kontekst, Zyra e Vetme Ndërlidhëse vlerëson ankimin dhe ia përcjell menjëherë tek pikës së kontaktit për produktet e ndërtimit në ministrinë përgjegjëse për politikat e

ndërtimit, që trajton dhe adreson zgjidhjen përfundimtare. Ky mekanizëm zëvendëson rrjedhat e komunikimit SHA–Komision në CPR, duke u përshtatur me strukturën institucionale vendase.

Neni 60 përcakton strukturat përgjegjëse për mbikëqyrjen e tregut të produkteve të ndërtimit dhe ndarjen e kompetencave ndërmjet Inspektoriati Qendror për Mbikëqyrjen e Tregut (IQMT-së) dhe Inspektorati Shtetëror Teknik dhe Industrial (ISHTI-së). IQMT-ja ngarkohet me mbikëqyrjen e produkteve pranë operatorëve ekonomikë, ndërsa ISHTI-ja me kontrollin e produkteve në lidhje me përdorimin, instalimin dhe përfshirjen e tyre në veprat e ndërtimit. Gjithashtu, përcaktohet kuadri ligjor në bazë të të cilit ushtrohen këto kompetenca, dhe ngarkon ministrinë përgjegjëse për përcaktimin e **pikës ndërlidhëse**, me rol koordinues me:

- Komisionin Evropian (pas anëtarësimit, kur ka procedura bashkëpunimi ndërkombëtar të autorizuar),
- Zyrën Ndërlidhëse të ministrisë përgjegjëse për tregtinë,
- pikat ndërlidhëse të shteteve anëtare, sipas mekanizmave të lejuar – pas anëtarësimit.

Ky model siguron që Shqipëria të ketë një “hub” të vetëm informacioni, i cili kryen në mënyrë të përafërt funksionet që, në sistemin e BE-së, mbulohen përmes Safety Gate dhe përgatitjen graduale të pikës ndërlidhëse për të operuar me të gjitha kompetencat pas anëtarësimit.

Ky nen përcakton kompetencat SMT sipas rregullores evropiane 2019/1020/EU, ligjit për mbikëqyrjen e tregut të produkteve jo ushqimore dhe ligjit për inspektimet, si dhe legjislacionin për ndërtimin.

Neni 61 përcakton kompetencat e ISHTI-t për kontrollin teknik të produkteve të ndërtimit në veprat e ndërtimit dhe masat që merren në rast të konstatimit të mospërputhjeve. Gjithashtu, ai përcakton detyrimin për përcjelljen e rasteve që lidhen me mbikëqyrjen e tregut të IQMT-ja, duke siguruar ndarjen e qartë të kompetencave ndërmjet dy strukturave dhe shmangien e mbivendosjes së tyre.

Neni 62 përshkruan në kontekstin shqiptar procedurën në rastet e produkteve në mos-përputhshmëri, që fillon me një vlerësim të SMT për të verifikuar nëse produkti

ose prodhuesi i tij është në përputhje me kërkesat e ligjit. Në raste konstatimi të mos-përputhshmërisë, SMT urdhëron masa korrigjuese proporcionale, deri në ndalimin e bërjes së disponueshme në treg, tërheqjen/kthimin e produktit, paralajmërime publike dhe shkatërrimin ose bërjen jofunksionale të produktit, kur është e domosdoshme.

Pika e vetme ndërlidhëse njofton publikun dhe autoritetet e tjera sipas rastit..

Neni 63 parashikon rastet pak ekstreme, kur një produkt edhe pse në përputhje me kërkesat ligjore, ai paraqet një rrezik për shëndetin ose sigurinë. Në mënyrë të ngjashme me parimin e CPR 2024, në këtë nen parashikohet që SMT mund të ndërhyjë duke urdhëruar operatorët të marrin masa korrigjuese për të gjitha produktet në treg.

Neni 64 parashikon që hartimi i proces verbalit në fund të inspektimit të hartohet dhe njoftohet sipas dispozitave përkatëse në ligjin për inspektimet. Ky nen është thelbësor për vlefshmërinë juridike të veprimeve administrative dhe përputhshmërinë me sistemin shqiptar të inspektimeve, duke zëvendësuar mekanizma të CPR që lidhen me komunikimin ndër-shtetëror dhe procedurat e brendshme të shteteve anëtare.

Neni 65 për rikuperimin e kostove ka rëndësi të veçantë edhe për uljen e hapësirave për korrupsion nga inspektorët, sepse detyron që çdo pagesë ose rimbursim të jetë i lidhur vetëm me kosto reale, të justifikuara dhe të dokumentuara, duke ndaluar çdo pagesë arbitrare apo të paarsyetuar. Duke vendosur që tarifimi lejohet vetëm kur vërtetohet mos-përputhshmëria dhe vetëm mbi bazë faturash të justifikuara, neni eliminon diskrecionin individual të inspektorit dhe krijon një procedurë të kontrollueshme, transparente dhe të verifikueshme administrativisht..

Kreu IX konsolidon shtyllën e bashkëpunimit administrativ dhe të shkëmbimit të informacionit, duke synuar përafrim sa më të madh me CPR, por në kushtet e një shteti jo-anëtar që nuk ka qasje të plotë në sistemet e brendshme të BE-së. Për këtë arsye, ligji shqiptar ndërton një **arkitekturë kombëtare informacioni dhe kontakt-pikash**, e cila i afrohet funksionalisht modelit të CPR, por mbështetet në infrastrukturën tonë ligjore ekzistuese për mbikëqyrjen e tregut dhe tregtimin e produkteve jo-ushqimore.

Neni 66 lidh këtë ligj me Sistemin e Komunikimit dhe Shkëmbimit të Informacionit të parashikuar në ndryshimet e fundit ligjore në ligjin 10489/2011. SMT detyrohet të regjistrojë në sistem të dhëna për produktet për të cilat është bërë kontroll i detajuar i përputhshmërisë dhe produktet për të cilat është pezulluar çlirimi për qarkullim të lirë në doganë.

Neni 67 krijon bazën ligjore për ngritjen e një sistemi të integruar kombëtar informacioni, që siguron interpretim të unifikuar dhe zbatim të harmonizuar të rregullave për produktet e ndërtimit. Ky nen përgatit institucionet shqiptare të funksionojnë në mënyrë identike me strukturat e shteteve anëtare, duke detyruar dokumentimin e çdo vendimi interpretues, eliminimin e praktikave të fragmentuara dhe rritjen e transparencës në nivel ndërinstitutional.

Përmes këtij mekanizmi, projektligji krijon një bazë të domosdoshme ligjore që i mundëson Shqipërisë të përfitojë akses në sistemet evropiane të informacionit dhe komunikimit, në përputhje me nenin 81 të Rregullores (BE) 2024/3110, i cili parashikon mundësinë e dhënies së aksesit për vendet e treta që njohin dhe zbatojnë kërkesat e CPR 2024. Ky pozicionim strategjik garanton që autoritetet shqiptare të mund të marrin pjesë në mekanizmat e koordinimit teknik dhe interpretimit të rregullave të BE-së, duke shmangur pasigurinë ligjore dhe duke rritur sigurinë në treg.

Në këtë mënyrë, neni 67 jo vetëm harmonizon praktikën vendimmarrëse brenda vendit, por edhe e lidh infrastrukturën kombëtare me mekanizmin evropian të harmonizimit, duke forcuar integritetin institucional, rritur transparencën dhe duke krijuar kushtet për një zbatim të qëndrueshëm dhe të parashikueshëm të ligjit para dhe pas anëtarësimit në BE.

Neni 68 rregullon krijimin dhe funksionimin e pikës së kontaktit për produktet e ndërtimit, e cila ofron pa pagesë dhe brenda 15 ditëve pune informacion mbi rregullat teknike, procedurat administrative dhe kërkesat për vendosjen e produkteve në treg. Dispozita siguron transparencë, trajtim të barabartë dhe mbështetjen e operatorëve ekonomikë, si dhe harmonizimin me praktikën e BE-së për pikat e kontaktit dhe njohjen reciproke. Ministria garanton pavarësinë dhe paanshmërinë e këtij shërbimi, ndërsa mekanizmi mbulojnë edhe produktet pa specifikime teknike të harmonizuara.

Neni 69 siguron që baza ligjore të mos mbetet “letër”, por të mbështetet në kapacitet real njerëzor, duke detyruar Ministrinë, SMT-në, pikën e kontaktit dhe organet e miratuara/emëruara të sigurojnë trajnime të vazhdueshme dhe përditësim profesional mbi interpretimin dhe zbatimin e tij. Kjo dispozitë është thelbësore për të garantuar zbatim të harmonizuar dhe jo formal të kërkesave të CPR 2024. Në përputhje me nenin 81 të CPR 2024, trajnimi është gjithashtu parakusht për mundësinë që Shqipëria, si vend i tretë, të përfitojë akses në sistemet evropiane të informacionit dhe pasaportave digjitale të produkteve. Kështu sigurohet që administrata dhe trupat teknike të jenë të përgatitur për integrimin e plotë në sistemet e BE-së pas anëtarësimit.

Kreu X rregullon çështjet lidhur me pasaportën digjitale të produktit të ndërtimit, në përputhje të plotë me CPR 2024, duke reflektuar faktin se Shqipëria, si vend para-anëtarësimit, nuk ka arsye dhe nuk është në gjendje të krijojë një sistem kombëtar të pasaportave digjitale, pasi sistemi zyrtar i vetëm do të jetë ai evropian, i krijuar dhe administruar nga Komisioni Evropian.

Neni 70 përcakton qartë se pasaporta digjitale administrohet vetëm përmes sistemit evropian, duke shmangur çdo detyrim për ngritjen e një strukture kombëtare paralele. Aksesit i autoriteteve shqiptare në këtë sistem do të jetë i mundur vetëm kur Shqipëria të marrë të drejtën e aksesit, sipas nenit 81 të CPR 2024 të reflektuar në nenin 73 të këtij ligji, i cili lejon vendet e treta të përdorin sistemin evropian nëse plotësohen kushtet e parashikuara nga Komisioni. Ky pozicionim shmang kostot administrative dhe teknike të panevojshme dhe siguron përputhshmëri të plotë me modelin evropian që do të jete plotësisht i zbatueshëm pas anëtarësimit.

Neni 71 përcakton përmbajtjen e pasaportës digjitale, duke pasqyruar në mënyrë të harmonizuar kërkesat e nenit 52 dhe 53 të CPR 2024, përfshirë deklaratën e performancës dhe konformitetit, dokumentacionin teknik, informacionin e sigurisë, udhëzimet për përdorim, identifikuesin unik të produktit dhe bartësit e të dhënave. Dispozitat janë ndërtuar në mënyrë që të jenë të zbatueshme vetëm nga momenti kur Shqipëria fiton akses në sistemin evropian, duke shmangur detyrime të pazbatueshme në fazën para-anëtarësimit. Kjo qasje siguron që operatorët ekonomikë dhe autoritetet shqiptare të jenë të përgatitur për integrim të plotë në ekosistemin evropian të pasaportave digjitale.

Neni 72 përcakton kërkesat teknike dhe standardet që duhet të përmbushë pasaporta digjitale, duke përfshirë përdorimin e kodeve unike, ndërveprueshmërinë, mbrojtjen e të dhënave personale, rregullimin e niveleve të aksesit dhe përfshirjen e dokumentacionit teknik. Dispozita parashikon gjithashtu sjelljen e informacionit në shitjet online, duke rritur transparencën dhe sigurinë për konsumatorët. Këto kërkesa janë të ndërtuara në mënyrë fleksibël, në përputhje me CPR 2024, dhe zbatohen vetëm brenda sistemit evropian, duke shmangur çdo detyrim për të zhvilluar teknologji kombëtare.

Me këtë qasje, projektligji

- harmonizohet plotësisht me CPR 2024, pa krijuar struktura paralele që BE-ja vetë nuk i ka ende funksionale;
- krijon bazën ligjore për marrjen e aksesit në sistemin evropian të pasaportave digjitale, në përputhje me nenin 81 CPR 2024;
- mbron Shqipërinë nga investime të panevojshme në sisteme që do të bëheshin të pavlefshme pas anëtarësimit;
- përgatit operatorët ekonomikë dhe autoritetet shqiptare për integrim të menjëhershëm në sistemet digjitale të BE-së;
- siguron gjurmueshmëri, transparencë dhe kontroll të rritur të produkteve të ndërtimit, në përputhje me praktikat evropiane.

Neni 73 përcakton mënyrën se si Shqipëria mund të bashkëpunojë me Komisionin Evropian dhe me shtetet anëtare në fushat që lidhen me zbatimin e rregullave të CPR 2024, veçanërisht në raport me pasaportën digjitale të produktit, standardizimin, mbikëqyrjen e tregut dhe sigurinë e produkteve të ndërtimit.

Duke qenë se Shqipëria nuk është pjesë e tregut të brendshëm të BE-së, nuk ka akses të drejtpërdrejtë në sistemet e komunikimit të krijuara nga Bashkimi Evropian për zbatimin e CPR. Aftësia për të marrë pjesë në këto sisteme – si sistemi evropian i pasaportave digjitale, platforma e komunikimit ndërinstytucional, apo programet e trajnimit për organet mbikëqyrëse – nuk buron nga ligji shqiptar, por nga vetë CPR 2024, në veçanti neni 81, i cili i jep Komisionit autoritetin që, me akt të posaçëm, t’u japë vendeve të treta të përafruara akses të pjesshëm ose të plotë në këto mekanizma.

Ligji ynë, për rrjedhojë, **nuk krijon të drejta ndërkombëtare**, por krijon **infrastrukturën dhe organizimin e brendshëm** që e bën Shqipërinë të gatshme të bashkëpunojë me Komisionin nëse kjo do të lejohet, të marrë pjesë në shkëmbime të strukturuar informacioni, të sigurojë përputhshmëri teknike me sistemet evropiane, përfshirë pasaportën digjitale dhe të garantojë që institucionet shqiptare kanë kapacitetet administrative dhe teknike për komunikim dhe përgjigje të koordinuar.

Kreu XII përfshin dispozita që synojnë të orientojnë tregun drejt produkteve me performancë më të lartë dhe qëndrueshmëri mjedisore, në përputhje me filozofinë e CPR 2024 dhe objektivat e politikave të BE-së për ndërtim të qëndrueshëm. Qasja e zgjedhur nuk krijon detyrime të menjëhershme financiare, por vendos një kornizë të qartë normative mbi të cilën institucionet publike mund të ndërtojnë mekanizma stimulues dhe skema prokurimi të gjelbër.

Kjo zgjidhje siguron që tregu shqiptar funksionon praktikisht njësoj si tregu i brendshëm evropian, deri në momentin e anëtarësimit.

Neni 74 krijon bazën ligjore që institucionet shqiptare të ofrojnë stimuj ekonomikë ose fiskalë për produktet e ndërtimit me performancë më të lartë dhe ndikim të reduktuar mjedisor, në përputhje me parimet e klasifikimit të performancës në CPR 2024. Këto parime harmonizohen me politikat e BE-së për reduktimin e emetimeve të karbonit, rritjen e efikasitetit energjetik dhe promovimin e produkteve të gjelbra, duke krijuar një mekanizëm që Shqipëria mund ta zhvillojë gradualisht sipas kapaciteteve buxhetore dhe objektivave strategjike.

Neni 75 vendos një bazë normative për integrimin e kërkesave minimale të qëndrueshmërisë mjedisore në prokurimet publike për produktet e ndërtimit.

Qasja e ndjekur është e harmonizuar me Praktikën e BE-së dhe me direktivat e prokurimit publik, duke:

- i dhënë Këshillit të Ministrave kompetencën për të miratuar **kërkesat minimale të detyrueshme** për familje të caktuara produktesh;
- kërkuar nga autoritetet kontraktuese që, kur një kontratë publike lidhet me karakteristika të përcaktuara në specifikimet teknike të harmonizuara, këto kërkesa të jenë pjesë e detyrueshme e tenderit;

- lejuar autoritetet të vendosin kërkesa më ambicioze, aty ku është e mundur teknikisht dhe financiarisht;
- parashikuar në raste përjashtimore kur kërkesat mjedisore mund të mos aplikohen, duke vendosur kritere të qarta proporcionaliteti dhe transparence (p.sh. rritje jo-proporcionale të kostove mbi 10%).

Dispozita mundëson përdorimin e **Eko-Etiketa EU** dhe skemave kombëtare të certifikimit si mjete provuese, duke e bërë zbatimin praktik dhe të unifikuar me standardet e BE-së.

Neni 76 krijon mekanizmin për përcaktimin zyrtar nëse një produkt kualifikohet si “produkt ndërtimi”, duke garantuar qartësi rregullatore dhe zbatim të unifikuar të ligjit. Vendimmarrja nga ministri shmang interpretime të ndryshme në treg dhe siguron siguri juridike për operatorët ekonomikë, në linjë me praktikat e BE-së për trajtimin e rasteve të paqarta ose produkteve të reja

Neni 77 vendos parimet për përdorimin e mjeteve elektronike, duke pasqyruar frymën e CPR 2024, i cili kërkon kalimin nga dokumentacioni letër në sisteme elektronikë, ndërveprueshmëri dhe qasje efikase.

Kreu XV vendos arkitekturën juridike që përcakton se si produktet e ndërtimit të prodhuara jashtë territorit të Shqipërisë—si nga Bashkimi Evropian ashtu edhe nga vendet jo-BE—mund të pranohen dhe vendosen në tregun shqiptar në përputhje me standardet e sigurisë, performancës dhe mjedisit të parashikuara nga ky ligj. Duke qenë se markimi CE nuk është ende i detyrueshëm në Shqipëri deri në ditën e anëtarësimit, ky kapitull krijon mekanizmat e nevojshëm të kushteve të njohjes së dokumenteve të huaja, duke siguruar rregulla të njëjta për gjithë operatorët ekonomike në lidhje me vendosjen dhe bërjen e disponueshme në treg të produkteve të ndërtimit.

Neni 78 njeh si ekuivalente, të vlefshme dhe të zbatueshme në territorin shqiptar të gjitha aktet zbatuese dhe të deleguara të miratuara nga Komisioni Evropian që përcaktojnë karakteristikat thelbësore, metodat e vlerësimit dhe kërkesat e produktit. Po kështu, Dokumentet e Vlerësimit Evropian (EAD), Vlerësimet Teknike Evropiane (ETA) dhe çdo raport i lëshuar nga “*notified bodies*” apo organizmat

evropiane të vlerësimit teknik njihen si dokumente të vlefshme pa nevojë të rievlerësimit kombëtar.

Kjo qasje siguron që siç parashikohet në **nenin 79**, produktet e prodhuara në BE dhe të pajisura me deklaratë performance e konformiteti sipas sistemit evropian, duke përfshirë markimin CE të vendosur ligjërisht, prezumohen në përputhje me kërkesat e ligjit shqiptar dhe mund të vendosen në tregun shqiptar pa procedura shtesë. Kështu shmanget çdo barrierë teknike e panevojshme dhe sigurohet një nivel i njëjtë sigurie dhe cilësie me atë të produkteve të ndërtimit të tregut të brendshëm evropian.

Gjithashtu, për të mbrojtur sigurinë publike, ligji parashikon njohjen e menjëhershme të vendimeve të Komisionit që ndalojnë ose kufizojnë qarkullimin e një produkti brenda BE-së, duke detyruar SMT të marrë masa të menjëhershme edhe në Shqipëri për ndalimin, tërheqjen ose publikimin e paralajmërimeve për publikun.

Neni 80 rregullon mënyrën e trajtimit të produkteve të ndërtimit të prodhuara jashtë territorit të Bashkimit Evropian, duke vendosur një regjim të qartë, transparent dhe jo-diskriminues për vendosjen e tyre në tregun e Republikës së Shqipërisë, në përputhje me kërkesat e këtij ligji dhe parimet ndërkombëtare të tregtisë.

Në piken 1 të këtij neni përcaktohet parimi bazë se produktet e ndërtimit të prodhuara jashtë BE-së, edhe kur shoqërohen me deklaratë performance, deklaratë performance dhe konformiteti ose markime të huaja, nuk përfitojnë automatikisht nga prezumimi i përputhshmërisë me kërkesat e këtij ligji. Kjo dispozitë synon të shmangë trajtimin e barabartë të produkteve nga vendet e treta jo-BE me produktet e mbuluara nga sistemi i harmonizuar evropian, duke garantuar një nivel të barabartë sigurie, performance dhe mbrojtjeje të interesit publik.

Pikat 2 dhe 3 krijojnë mekanizmin e njohjes së ekuivalencës, i cili mundëson që, me kërkesë të operatorit ekonomik ose me nismë të Ministrisë, rregullat teknike, dokumentet e vlerësimit, deklaratat e performancës, markimet dhe certifikatat e lëshuara në vendin e origjinës të vlerësohen për ekuivalencë me kërkesat e këtij ligji. Vlerësimi i ekuivalencës përfshin jo vetëm kërkesat thelbësore të performancës së produktit, por edhe metodat e vlerësimit, sistemet e vlerësimit dhe verifikimit të qëndrueshmërisë së performancës, si dhe besueshmërinë e organeve të huaja të vlerësimit të konformitetit, përmes akreditimit të tyre nga organizma ndërkombëtarë të njohur.

Për këtë qëllim, parashikohet ngritja e një grupi ekspertësh teknikë dhe juridikë, me përfaqësim ndërinstitutional, i cili kryen analizën e detajuar të ekuivalencës dhe përgatit një raport të arsyetuar mbi bazën e të cilit ministri përgjegjës merr vendimin përkatës. Kjo qasje siguron një proces të strukturuar, objektiv dhe të mbështetur në ekspertizë profesionale.

Pika 4 përcakton efektet juridike të njohjes së ekuivalencës, duke parashikuar se produktet e ndërtimit të prodhuara mbi bazën e rregullave dhe dokumenteve të ekuivalentuara prezumohen në përputhje me kërkesat e këtij ligji vetëm për qëllimet dhe kushtet e përcaktuara në vendimin përkatës, dhe vetëm brenda fushës së miratuar të ekuivalencës. Në këtë mënyrë shmanget një njohje e përgjithshme dhe e pakushtëzuar, duke ruajtur kontrollin rregullator mbi tregun.

Pika 5 dhe 6 garantojnë karakterin dinamik dhe të kushtëzuar të njohjes së ekuivalencës, duke parashikuar se ajo mbetet e vlefshme vetëm për atë kohë sa rregullat teknike dhe kërkesat e vendit të origjinës mbeten ekuivalente me legjislacionin shqiptar. Në rast ndryshimi, pezullimi ose shfuqizimi të këtyre rregullave, Ministria ka detyrimin të rishikojë ose të shfuqizojë vendimin për njohjen e ekuivalencës, duke mbrojtur sigurinë, shëndetin, mjedisin dhe funksionimin korrekt të tregut.

Në tërësi, neni 80 krijon një mekanizëm të balancuar ndërmjet hapjes së tregut dhe mbrojtjes së interesit publik, duke siguruar trajtim të barabartë dhe jo-diskriminues për produktet nga vendet e treta, në përputhje me parimet e WTO/GATT, si dhe një nivel rregullator të krahasueshëm me atë të Bashkimit Evropian, deri në momentin e anëtarësimit të Republikës së Shqipërisë në BE.

Në fushën jo të harmonizuar, sipas **nenit 81**, projekt ligji njeh produktet që janë vendosur në tregun e BE-së, ose vendeve me marrëveshje të njohjes reciproke, me kusht që ato të jenë në përputhje me rregullat teknike të vendit të origjinës dhe të mos paraqesin rrezik për shëndetin, sigurinë ose mjedisin.

Këto dispozita në Kreun XV krijojnë një sistem funksional që siguron:

- Hyrjen e lirë në treg të produkteve nga BE, në linjë me standardet e CPR;
- Njohjen automatike të aktit dhe dokumentacionit teknik të Komisionit dhe notified bodies;

- Mbrojtjen e sigurisë publike, nëpërmjet njohjes së menjëhershme të vendimeve evropiane për produkte të rrezikshme;
- Trajtim të paanshëm dhe jo-diskriminues për produktet nga vendet jo-BE, përmes mekanizmit të ekuivalencës së rregullave teknike;
- Një qasje të unifikuar dhe të kontrolluar për vendosjen në treg të produkteve të ndërtimit deri në momentin e anëtarësimit në BE, kur CE do të bëhet i detyrueshëm.

Në këtë mënyrë, Kreu XV siguron që Shqipëria të funksionojë me standarde të njëjta teknike, të sigurisë dhe të mbrojtjes së mjedisit si Bashkimi Evropian, duke mos krijuar barriera të panevojshme tregtare dhe duke ruajtur integritetin e tregut të brendshëm dhe interesin publik.

Kreu XVI (nenet 82- 87) parashikon një regjim tërësisht të ri dhe të harmonizuar të kundërvajtjeve administrative, i ndërtuar mbi parimet e proporcionalitetit, rrezikut dhe transparencës, në përputhje me praktikën e Bashkimit Evropian dhe me qasjen e kërkuar në CPR 2024. Ky regjim synon krijimin e një sistemi sanksionesh efektive dhe të ekuilibruara, duke shmangur masat jo-proporcionale dhe duke garantuar që operatorët ekonomikë ndëshkohen në mënyrë të drejtë, të barabartë dhe në raport me kapacitetet e tyre ekonomike.

Projektligji ka identifikuar dhe klasifikuar të gjitha shkeljet sipas natyrës së tyre dhe ndikimit që ato kanë në:

- sigurinë e produkteve;
- shëndetin dhe mjedisin;
- konkurrencën e ndershme në treg;
- integritetin e procedurave të vlerësimit të përputhshmërisë.

Në këtë kuadër, shkeljet për operatorët ekonomikë janë grupuar në katër kategori – shumë të rënda, të rënda, mesatare dhe të lehta. Këto kategori variojnë nga shkeljet që lidhen me dokumentacion të falsifikuar, mospërputhshmëri të rënda, mungesë të deklaratës së performancës/konformitetit, vendosjen e paligjshme të markimit CE, deri te shkeljet me ndikim të ulët si mungesa e elementeve bazë të gjurmueshmërisë.

Për përcaktimin e niveleve të gjobave, u studiuan praktikat e disa shteteve anëtare të BE-së, të cilat parashikojnë gjoba të larta, dhe në disa raste edhe pasoja penale për shkeljet serioze në fushën e produkteve të ndërtimit. Duke marrë në konsideratë realitetin ekonomik shqiptar dhe faktin që kjo fushë rregullohet për herë të parë në kaq detaje, projektligji ka adoptuar një qasje të ngjashme të kategorizimit, por me shumë më pak ngarkesë financiare, duke i përshtatur gjobat me kapacitetet e tregut shqiptar.

Si rrjedhojë, gjobat për operatorët ekonomikë janë vendosur sipas katër niveleve: 50.000 lekë, 100.000 lekë, 150.000 lekë dhe 2% të xhiros vjetore por jo me pak se një minimum prej 200.000 lekësh.

Kjo skemë është në përputhje me logjikën e ligjit nr. 10489/2011 dhe praktikat e vendeve të BE-së.

Kategoria më e rëndë, që lidhet me vendosjen në treg të produkteve pa deklaratë performance dhe konformiteti, pa dokumentacion teknik, pa markim CE apo me dokumente të falsifikuara, kërkon një regjim të veçantë. Për këto raste, projektligji parashikon dënim me gjobë **2%** të xhiros vjetore, duke garantuar zbatimin e proporcionalitetit edhe për operatorët më të mëdhenj në treg. Në rast se 2% e xhiros është më pak se **200.000 lekë**, aplikohet automatikisht kjo shumë minimale.

Skema e sanksioneve përfshin edhe aktorët e rinj të zinxhirit të furnizimit si ofruesit e shërbimit të përmbushjes, operatorët e platformave të tregtimit online dhe shitjet në distancë, të cilët në mungesë të rregullimit mund të bëheshin “kanale shmangieje” të detyrimeve ligjore. Përfshirja e tyre synon mbrojtjen e konkurrencës së ndershme dhe sigurinë e tregut.

Përveç gjobave, projektligji parashikon një gamë masash administrative plotësuese, si:

- detyra korrigjuese;
- kufizim ose pezullim i vendosjes në treg;
- tërheqje ose kthim i produktit;
- masa specifike për pasaportën digjitale (si pezullim i aksesit ose detyrimi për përditësim).

Për organet e miratuara dhe organet e vlerësimit teknik, projektligji vendos një regjim të veçantë sanksionesh që pasqyron rolin kritik që ato kanë si pjesë e infrastrukturës së cilësisë. Gjambat janë të ndara në tre kategori: 80.000 lekë, 150.000 lekë dhe 300.000 lekë, të shoqëruara me masa administrative që mund të shkojnë deri në pezullim apo heqje të miratimit.

Me qëllim parandalimin e shkeljeve të përsëritura, projektligji parashikon që për të njëjtën shkelje të kryer brenda dy viteve, masa e gjobës rritet me 50%, duke krijuar një mekanizëm efektiv, të përputhshëm me parimet e BE-së.

Dispozitat për animimin dhe ekzekutimin e gjobave janë të harmonizuara me legjislacionin horizontal, përfshirë ligjin për inspektimet, Kodin e Procedurave Administrative, duke garantuar siguri juridike dhe mbrojtje procedurale për operatorët ekonomikë.

Në tërësi, Kreu XVI synon të krijojë një regjim proporcional të balancuar dhe të harmonizuar me BE-në të përgjegjësisë administrative, që mbron konsumatorët dhe tregun, pa vendosur barrë të panevojshme për industrinë dhe duke respektuar realitetin e tranzicionit drejt integritetit evropian

Duke patur parasysh që shumica e dispozitave të këtij ligji shfuqizohen ditën e anëtarësimit të Shqipërisë në BE, humbet referenca ligjore për kundërvajtjet administrative të parashikuara në këtë ligj. Me qëllim që ruhet vazhdimësia e zbatueshmërisë së këtij ligji, është përgatitur Shtojca XIII si një instrument juridik, i konceptuar për:

- të lidhur dispozitat kombëtare që shfuqizohen dhe referohen në kreun e kundërvajtjeve administrative me dispozitat ekuivalente të CPR 2024;
- të siguruar vazhdimësinë e plotë të sistemit të kundërvajtjeve administrative edhe pas hyrjes në fuqi të CPR;
- të shmangur çdo interpretim të gabuar nga organet mbikëqyrëse apo operatorët ekonomikë.

Kreu XVII i projektligjit është hartuar me kujdes të veçantë, pasi ai përcakton mekanizmat juridikë që i sigurojnë këtij ligji të ketë dy faza të dallueshme

ekzistence: (i) para anëtarësimit të Republikës së Shqipërisë në Bashkimin Evropian dhe (ii) pas anëtarësimit. Ky Kre është thelbësor për ruajtjen e vazhdimësisë rregullatore dhe shmangien e çdo boshllëku ligjor në fushën e produkteve të ndërtimit.

CPR 2024 është akt i zbatimit të drejtpërdrejtë për shtetet anëtare, dhe në momentin e anëtarësimit bëhet plotësisht i detyrueshëm në territorin e Shqipërisë, duke zëvendësuar çdo dispozitë kombëtare kontradiktore. Për këtë arsye:

- një pjesë e gjerë e dispozitave të projektligjit parashikohet të shfuqizohet automatikisht në ditën e anëtarësimit;
- parashikohet një mekanizëm i integruar tranzitor, që parandalon ndërprerjen e funksioneve shtetërore, veçanërisht në fushën e mbikëqyrjes së tregut, vlerësimit teknik dhe sistemit të pasaportës digjitale.

Nenet 88 -92, i japin projekt ligjit një ekzistence “dy-jetësh” në aspektin juridik:

Neni 88 përbën bërthamën tranzitore të ligjit dhe rregullon mënyrën e zbatimit të tij para anëtarësimit të Republikës së Shqipërisë në Bashkimin Evropian, si dhe bashkëjetesën e dy regjimeve teknike deri më 8 janar 2040, në përputhje me logjikën e CPR 2024.

Pika 1 përcakton qartë se, deri në ditën e anëtarësimit, markimi CE nuk është i detyrueshëm në Shqipëri. Megjithatë, për të shmangur devijime teknike dhe rreziqe rregullatore, parashikohet që prodhuesit shqiptarë mund të përdorin markimin CE vetëm nëse procedurat e vlerësimit dhe verifikimit kryhen nga organizma evropianë të notifikuar ose degë të tyre të regjistruara në Shqipëri, dhe vetëm në rastet kur ky ligj kërkon përfshirjen e palës së tretë. Kjo zgjidhje garanton që markimi CE, edhe kur përdoret vullnetarisht, të jetë i vendosur në mënyrë të ligjshme (“lawfully affixed”).

Pika 2 krijon një regjim të dyfishtë teknik deri më 8 janar 2040, duke lejuar vendosjen në treg të produkteve të ndërtimit:

- ose sipas sistemit të ri të këtij ligji (i ndërtuar mbi kërkesat e reja të CPR 2024),

- ose sipas sistemit ekzistues të standardeve të harmonizuara shqiptare dhe dokumenteve të vlerësimit teknik shqiptar, të trashëguara nga kuadri i CPR 305/2011.

Ky mekanizëm shmang tronditjen e tregut dhe u jep kohë operatorëve ekonomikë për përshtatje graduale, pa cenuar sigurinë dhe mbikëqyrjen e tregut.

Pika 3 rregullon zbatimin e dispozitave lidhur me pasaportën digjitale të produktit, duke e lidhur atë me aksesin efektiv të Shqipërisë në sistemin evropian ose me datën e anëtarësimit. Kjo shmang krijimin e detyrimeve të pazbatueshme teknikisht në fazën para-anëtarësimit.

Pikat 4–7 adresojnë boshllëkun institucional në fushën e vlerësimit teknik, duke parashikuar Institutin e Ndërtimit si OESHVT, ushtrimin e përkohshëm të funksioneve si organ i miratuar, afate të qarta për Institutin e Ndërtimit për aplikim si OESHVT, afatin prej 2 vitesh për marrjen e certifikatës së akreditimit që të operojë si organ i miratuar në përputhje me kërkesat e këtij ligji, si edhe një mekanizëm sigurie që i lejon ministrisë të angazhojë një organ tjetër të akredituar në rast mos-përmbushjeje të afateve nga IN.

Pika 8 garanton vazhdimësinë e mbikëqyrjes së tregut, duke ngarkuar përkohësisht IKMT-në me funksionet e SMT-së deri në hyrjen në fuqi të këtij ligji, të parashikuara në nenin 92, pika 2.

Pika 9 siguron një kalim automatik terminologjik në ditën e anëtarësimit, duke përafruar termat kombëtarë me terminologjinë e CPR (p.sh. “organ i miratuar”→“organizëm i njoftuar/notifikuar”), pa pasur nevojë për ndërhyrje të mëtejshme ligjore.

Neni 89 rregullon nxjerrjen e akteve nënligjore të domosdoshme për funksionimin e sistemit, duke vendosur një afat të detyrueshëm për aktin kyç që lidhet me aktet nënligjore në zbatim të nenit 88, pika 2, shkronja “b”, ndërsa për aktet e tjera ruhet fleksibiliteti për miratim sipas nevojës.

Neni 90 – “Detyrimi për informacion në gjuhën shqipe pas anëtarësimit” është konceptuar për të shmangur boshllëkun rregullator pas anëtarësimit, që shoqërohet me shfuqizimin e një pjese të madhe dispozitash, duke garantuar që detyrimi për dokumentacion dhe informacion në gjuhën shqipe të vazhdojë të zbatohet edhe pas

shfuqizimit të këtyre dispozitave, për aq sa kjo lejohet nga parimi i mos krijimit të pengesave të pajustificuara në tregun e brendshëm të BE-së.

Neni 91 përcakton një mekanizëm të detajuar dhe të kontrolluar shfuqizimi: shfuqizimin e ligjit ekzistues 9290/2004, 1 vit pas hyrjes në fuqi të këtij ligji, shfuqizimin e dispozitave të ligjit nr. 8402, datë 10.9.1998, shfuqizimin e një numri të konsiderueshem dispozitash në ditën e anëtarësimit, dhe, në mënyrë thelbësore, zëvendësimin automatik të referencave ndaj dispozitave të shfuqizuara me referenca ndaj CPR 2024, përmes Tabelës së Korrelacionit në Shtojcën XIII.

Neni 92 strukturon hyrjen në fuqi dhe zbatimin e ligjit në mënyrë fazore, duke ndarë qartë hyrjen në fuqi nga fillimi i zbatimit, duke vendosur afate të diferencuara për karakteristikat thelbësore mjedisore, duke përcaktuar dispozitat që aktivizohen vetëm në ditën e anëtarësimit, si dhe duke lidhur pasaportën digjitale me kushtet reale teknike dhe institucionale.

Kjo zgjidhje siguron vazhdimësi juridike, veçanërisht për masat administrative dhe kundërvajtjet.

SHTOJCAT E PROJEKTLIGJIT – RENDITJA, ARSYETIMI DHE FUNKSIONI I TYRE

Shtojcat e këtij projektligji përbëjnë elementin teknik më themelor të procesit të harmonizimit me CPR 2024. Në përputhje me praktikën ligjvënëse të Bashkimit Evropian, ato nuk paraqiten si dispozita të pavarura, por si pjesë përbërëse dhe funksionale e strukturës normative të ligjit, të domosdoshme për zbatimin praktik të tij. Për këtë arsye, shtojcat janë ndërtuar dhe organizuar sipas blloqeve teknike të CPR-së, duke siguruar që çdo instrument rregullator i nevojshëm përpara dhe pas anëtarësimit të jetë i parashikuar në mënyrë të qartë dhe të zbatueshme.

Shtojcat I–XII përfshijnë shtyllat teknike të ligjit: kërkesat baze për punimet e ndërtimit, karakteristikat thelbësore mjedisore të paracaktuara, kërkesat e produktit, informacioni i përgjithshëm i produktit, udhëzimet e përdorimit dhe informacioni për sigurinë, deklarata e performancës dhe konformitetit, procedura e për kërkesën e dokumentit të vlerësimit, lista e familjeve të produkteve, kërkesat për organet e vlerësimit teknik shqiptar, sistemet e vlerësimit dhe verifikimit (AVS), kërkesat thelbësore horizontale.

Këto shtojca janë përafruar pothuajse fjalë për fjalë me strukturat teknike të CPR-së, me qëllim sigurimin e ekzekutimit të saktë të procedurave nga operatorët ekonomikë dhe autoritetet kombëtare, si dhe mundësimin e ndërveprueshmërisë teknike me sistemet e BE-së. Përfshirja e tyre në ligj garanton uniformitet të metodave të vlerësimit, të terminologjisë teknike dhe të standardeve të dokumentimit, si një kusht paraprak për akses në tregjet evropiane.

Shtojcat XI dhe XII janë shtuar si elemente të domosdoshëm nga CPR 2011 me qëllim mundësimin e bashkëjetesës së dy regjimeve deri në 9 janar 2040.

Shtojca XIII paraqitet si një instrument rregullator i veçantë, me karakter ekskluzivisht tranzitor. Ajo përmban tabelën e korrelacionit ndërmjet dispozitave të ligjit shqiptar që shfuqizohen në ditën e anëtarësimit dhe dispozitave ekuivalente të CPR 2024. Qëllimi i saj është të sigurojë vazhdimësi normative, të shmangë çdo vakum rregullator në ditën e anëtarësimit dhe të garantojë që interpretimi dhe zbatimi administrativ i të drejtave dhe detyrimeve (veçanërisht në fushën e kundërvajtjeve administrative, masave mbrojtëse dhe funksionit të organeve të miratuara) të kalojë në mënyrë të menjëhershme dhe të harmonizuar nga sistemi kombëtar drejt rregullores evropiane. Ky mekanizëm është konceptuar si një mjet juridik i domosdoshëm për dy “jetët” e ligjit: atë para anëtarësimit dhe atë pas anëtarësimit.

Në tërësi, shtojcat përbëjnë arkitekturën teknike të ligjit dhe garantojnë zbatueshmërinë e tij të plotë në terren. Ato krijojnë infrastrukturën e nevojshme rregullatore, metodologjike dhe dokumentuese që mundëson funksionimin e tregut të produkteve të ndërtimit para anëtarësimit dhe harmonizimin automatik me Rregulloren (BE) 2024/3110 në ditën e anëtarësimit të Republikës së Shqipërisë në Bashkimin Evropian.

VII. INSTITUCIONET DHE ORGANET QË NGARKOHEN PËR ZBATIMIN E AKTIT

Institucioni përgjegjës për monitorimin e zbatimit të ligjit është Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë. Inspektorati Kombëtar për Mbrojtjen e Territorit do ushtroje funksionet e zbatimit të dispozitave të këtij ligji deri në krijimin e strukturës përgjegjëse për mbikëqyrjen e produkteve të ndërtimit me vendim të Këshillit të Ministrave. Janë gjithashtu përgjegjës për zbatimin e ligjit autoritetet doganore,

organet e miratuara, operatorët ekonomikë, Pika e Kontaktit të Produkteve, Zyra e Vetme Ndërlidhëse.

VIII. PERSONAT DHE INSTITUCIONET QË KANË KONTRIBUAR NË HARTIMIN E PROJEKTAKTIT

Ky projektligj është hartuar nga Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë në cilësinë e institucionit përgjegjës për hartimin e projektligjit, me mbështetjen e grupit të punës të krijuar për këtë qëllim si dhe me mbështetjen teknike të ofruar nga projekti EU Integration Unit Support Facility – EUIS i financuar nga Bashkimi Evropian.

Gjatë procesit të hartimit të projektligjit janë zhvilluar konsultime të drejtpërdrejta me përfaqësues nga Instituti i Ndërtimit, Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Inspektorati Shtetëror për Mbikëqyrjen e Tregut, Drejtoria e Përgjithshme e Standardizimit, Drejtoria e Përgjithshme e Akreditimit, Inspektorati Kombëtar i Mbrojtjes së Territorit, etj.

IX. RAPORTI I VLERËSIMIT TË TË ARDHURAVE DHE SHPENZIMEVE BUXHETORE

Zbatimi i projektligjit nuk sjell kosto shtesë të menjëhershme buxhetore përveç ngritjes dhe mirëmbajtjes së sistemeve